

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

13^E JAARGANG

WOENSDAG 15 AUGUSTUS 1928

No. 659

STOOMVAART-MAATSCHAPPIJ „NEDERLAND” - Amsterdam
ROTTERDAMSCH LLOYD
 Rotterdam

MAIL-, PASSAGIERS- EN VRACHTBOOTENDIENST
 HOLLAND—JAVA vice versa
 via SUEZ KANAAL

JAVA—NEW YORK LIJN
 Geregelde vrachtbootendienst tus-
 schen Nederlandsch-Indië en de
 Oostkust van Noord-Amerika in
 samenwerking met andere Maat-
 schappijen.

JAVA—BENGALEN LIJN
 Geregelde dienst tusssen Neder-
 landsch-Indië, Rangoon en Calcutta.

JAVA—PACIFIC LIJN
 Geregelde vrachtbootendienst tus-
 schen Nederlandsch-Indië, Singa-
 pore en de Westkust van Noord-
 Amerika.

Het Handelsblad

100 JAAR

het familieblad
 der beschaafde
 kringen. Elke
 adverteerder
 weet wat dat
 zeggen will

Algemeen Handelsblad
 Afd. Advertentiën - Amsterdam

ROTTERDAMSCH E BANKVEREENIGING
 ROTTERDAM - AMSTERDAM - DEN HAAG

KAPITAAL f 50.000.000
 RESERVE f 20.000.000

DEPOSITO'S
 CHEQUE REKENINGEN MET RENTEVERGOEDING
 ALLE BANKZAKEN

ER IS MAAR EEN
KAREL I

Afdeeling Pompen

ELECTRISCH
 GEDREVEN
 VERTICALE
**SCHROEF-
 POMPEN**

== VOOR ==
 BEMALING VAN
 KLEINE POLDERS
 == EN VOOR ==
 AANNEMERSWERK
 VLUG LEVERBAAR

HENGELO

**Poorters-
 Toeback**
 30 ct. per half ons.

Nederlandsche Hypotheekbank
 Oppericht te Veendam in 1890.

Directie: Mr. M. J. BOS
 Mr. J. WILKENS.

Kapitaal f 4.000.000,—
 Reserves ruim f 2.200.000,—
 Hypotheken plm. f 54.000.000,—
 Pandbrieven plm. f 51.000.000,—

**4 1/2 % Pandbrieven
 à 99 1/2 %**

Bij omwisseling tegen uitgelote
 pandbrieven is de koers 1/2 % lager.

R. MEES & ZONEN
 A° 1720

Bankiers en Assurantie-Makelaars

ROTTERDAM

☞

Safe-Deposit

Bezorging van alle
 Verzekeringen

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

'S-GRAVENHAGE

ROTTERDAM

BATAVIA

AMOY, AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO, HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PASSOEROEAN, PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA, TEGAL, TJILATJAP, TOKIO, WELTEVREDEN, YOKOHAMA

Een modern bedrijf

NIJGH & VAN
DITMAR'S
DRUKKERIJ
is een modern bedrijf
van groote capaciteit
zoodat het de meest
omvangrijke orders
snel kan uitvoeren.
Een verzoek per te-
lefoon of briefkaart
brengt U een verte-
genwoordiger.

Wijnhaven 113
Rotterdam
Telefoon 7841
(vier lijnen)

Verschenen de vijfde druk van:

De Motor- en Rijwielwet

Met volledige tekst, origineele
modellen en alfabetisch register

OVERZICHTELIJK BEWERKT DOOR

E. W. BEEKMAN

Inspecteur van Politie 1ste klasse te Rotterdam

Prijs in manilla omslag .. f 1.25

In slap linnen omslag f 1.50

Bij den boekhandel voorhanden

Nijgh & v. Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam

Waarom adverteeren in,
en 'n exempl. koopen van

KELLY'S DIRECTORY?

Omdat deze uitgave jaarlijks wordt
gekocht en geraadpleegd door tien-
duizende groote firma's over de
geheele wereld, en U, wanneer Uw
naam daarin opvallend is gedrukt,
voortdurend exportaanvragen zult
ontvangen.

Op Uw beurt vindt U er de adressen
in van alle handelslichamen, welke
in Uw artikel belang stellen, zoodat
de gelegenheid om het aantal Uwer
relaties uit te breiden, voor het grij-
pen ligt.

Wanneer U *Exporteur, Importeur,*
Fabrikant of *Groothandelaar* is,
moogt U niet nalaten zich ten minste
van de uitstekend bekend staande
Kelly's Directory op de hoogte te
stellen. Vraagt kosteloos prospectus
of bezoek van een vertegenwoordi-
ger aan

NIJGH & VAN DITMAR'S
UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
WIJNHAVEN 113 — ROTTERDAM
TELEFOONNUMMER 7843

VERSCHENEN:

Lessen over den Handel

door

J. GROOTEN

Prijs f 8.— Geb. f 8.90

Alom verkrijgbaar
bij den Boekhandel

en bij

Nijgh & van Ditmar's Uitg.-Mij
Rotterdam

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

13^E JAARGANG

WOENSDAG 15 AUGUSTUS 1928

No. 659

INHOUD.

	Blz.
DE WISSEL EN DE CHÈQUE door W. Westerman	704
De invoer van Muziekinstrumenten in Nederland door Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart	705
Het Fransch-Zwitsersch handelsverdrag door J. E. Vleeschhouwer	706
De Indische middelen over Mei 1928.....	707
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De Amerikaansche Discontoverhoging en de Duitse geldmarkt door Dr. K. Mellerowicz.....	709
AANTEKENINGEN:	
Nog eens: Een nieuwe wekelijkse statistiek van groothandelsprijzen	709
De economische ontwikkeling van Duitschland in de eerste helft van 1928	709
Suikerproductie der wereld	712
Indexcijfers van scheepsvrachten	712
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederl.-Indië	713
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Dr. E. H. D. Arndt: Banking and Currency Development in South Africa (1652—1927); bespr. door C. G. W. Schumann	714
MAANDCIJFERS:	
Overzicht van de Indische middelen	715
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	715—722
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Mr. Q. J. Terpstra.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lemep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welden Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
Redacteur-Secretaris: S. Posthuma.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonnés, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aange tekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 6729.

14 AUGUSTUS 1928.

In den toestand van de geldmarkt kwam geen verandering van beteekenis. Alleen kwam er door het terugvloeien van de maandgelden meer aanbod van callgeld, zoodat de callrente van $4\frac{1}{4}$ pCt. tot $3\frac{1}{4}$ pCt. kon terugloopen. Voor wissels bleven geldgevers echter nog zeer terughoudend, omdat men bevreesd is, dat op den langen duur de voortdurende vaste houding van de Amerikaansche geldmarkt ook hier, even-

als reeds in Londen, haar invloed zal doen gelden. De prolongatierente noteerde meestal $3\frac{1}{4}$ pCt. Donderdag werd echter weder $4\frac{1}{4}$ à $\frac{3}{8}$ pCt. genoteerd.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank toont de post binnenlandsche wissels een daling van f 2,4 millioen. De beleeningen blijken met f 5,1 millioen te zijn afgenomen. Het renteloos voorschot aan het Rijk klom met f 2,9 millioen.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel onveranderd. De metaalvoorraad steeg met een goede f 200.000. De post papier op het buitenland geeft een vermeerdering van f 300.000 te zien, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans met f 3,2 millioen blijken te zijn teruggelopen.

De biljettencirculatie daalde van f 810,5 tot f 795,8 millioen. De rekening-courant-saldi vermeerderden met f 7 millioen. Het beschikbaar metaalsaldo vertoont een stijging van f 1,8 millioen. Het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 55.

* * *

De wisselmarkt was weder zeer vast. De Dollarkoers steeg van $2,49\frac{1}{8}$ tot $2,4945$ en heeft daarmee het goudpunt van uitvoer reeds vrij dicht genaderd. Ponden waren eveneens gezocht en liepen van $12,09\frac{1}{8}$ tot $12,10\frac{1}{2}$ op. Ook Parijs en België en de Scandinavische koersen stegen vrijwel in verhouding. Alleen Marken bleven aanvankelijk vrij stationnair en liepen later zelfs eerder terug. Vooral gisteren was er vrij veel aanbod. Voor Spanje ontstond Dinsdag een sterke vraag op berichten over het afsluiten van een steunleening in Engeland en Amerika, zoodat de koers in twee dagen van $40,90$ tot $42,—$ opliep. Bij de vrij vage berichten omtrent de plannen, die men in Spanje heeft, kwam er later weer meer aanbod, zoodat een inzinking tot $41,60$ plaats vond. Op dezen koers werd blijkbaar steun verleend, zoodat geen verdere veranderingen meer voorkwamen.

LONDEN, 13 AUGUSTUS 1928.

Over het algemeen was de geldpositie verleden week tamelijk gemakkelijk, ofschoon in de eerste dagen zeer goed bruikbaar.

Disconto behield zijn vaste stemming. Een vergadering van vertegenwoordigers van de Londensche Disconto Huizen besloot niet onder $4\frac{1}{4}$ pCt. tot zaken over te gaan. Hoewel er geen vrees bestaat voor een verhoging van de Bank Rate is het toch juist gezien, dat het particuliere disconto dicht bij de Bank Rate behoort te blijven; op het oogenblik noteeren 3-maands Bank Accepten $4\frac{5}{16}$ pCt. Treasuries, verkoopkoers $4\frac{7}{32}$ pCt.

Op de effectenmarkt gaat weinig om, wat in dezen tijd van het jaar min of meer gewoon is.

Op de buitenlandsche wisselmarkt trokken Dollars eenigszins aan.

Dollars en Guldens sluiten op resp. $4,85\frac{7}{16}$ en $12,10\frac{1}{4}$.

DE WISSEL EN DE CHÈQUE.

De „Economisch-Statistische Berichten” van 25 Mei 1927 bevatten eene beschouwing over het resultaat, waartoe de in December 1926 te Genève gehouden vergadering van door de Economische afdeling van den Volkenbond benoemde experts, inzake de unificatie van Wissel- en Chèquerecht, is gekomen, waarin ook is opgenomen het door die experts uitgebrachte rapport.

Men zal zich misschien herinneren, dat de experts de hun gegeven opdracht en de beantwoording der hun voorgelegde vragen in een ruimen zin hadden geïnterpreteerd en ter vermindering van dubbel werk zich niet hadden bezig gehouden met het ontwerpen van eene nieuwe formuleering. Immers de Internationale Kamer van Koophandel had reeds, op basis van de ontwerpen in 1910 en 1912 tot stand gekomen, in moeizamen langdurigen arbeid nieuwe ontwerpen gereed gemaakt, die de goedkeuring van den Raad van Bestuur der Kamer hadden verworven en die aan het in Juni 1927 te houden Congres van Stockholm ter uiteindelijke goedkeuring zouden worden voorgelegd.

De bedoeling van de Kamer was, dat deze ontwerpen, die zeer zeker den geest van de practijk ademden, maar aan de totstandkoming waarvan ook bekwame en op 't gebied geschoolde juristen hadden medege werkt, zouden dienen als basis van discussie in een door de Kamer gewenschte internationale diplomatieke conferentie, voortzettende het werk van 1910 en 1912, en het Comité van Experts, dat ik de eer had te Genève in December 1926 voor te zitten, achtte het dan ook volslagen overbodig zich bezig te houden met een nieuwe herziening der ontwerpen van 1910 en 1912, aangezien dit werk reeds gedaan was.

In het bovenbedoeld artikel van Mei 1927, vindt men het antwoord van de Economische afdeling van den Volkenbond, gehouden in dien van hoffelijkheid overvloeienden stijl, die nu eenmaal al dergelijke uitingen schijnt te moeten kenmerken, maar niettegenstaande de experts „des autorités hautement compétentes” worden genoemd en het rapport een „progrès important vers le but”, stelt de Economische afdeling aan den Raad van den Volkenbond voor een *nieuwe* vergadering van experts bijeen te roepen, nu samengesteld uit juristen, en daaraan op te dragen een „élaboration de textes”.

Ik heb in het artikel van Mei '27 reeds medege deeld, dat dit besluit zoowel op de leden der eerste commissie van experts, als op de commissie uit de Internationale Kamer als een „douche” werkte en gaf dan ook uiting aan mijne bevreemding over deze houding, die mij behalve omslachtig ook onpractisch toescheen.

Na het bekend worden van het standpunt der Economische afdeling van den Volkenbond, vond einde Juni 1927 het Congres te Stockholm plaats, voorafgegaan door eene vergadering van het Comité van den Wissel en de Chèque, welke de resolutie ontwierp, in de zitting der afdeling „Financiën” te behandelen, en daarna aan het Congres ter goedkeuring voor te dragen.

De resolutie, die aangenomen werd, luidde a. v.:

„Le Congrès de la Chambre de Commerce Internationale approuve le rapport de la Commission sur la lettre de change et le chèque, contenu dans la Brochure No. 47 et annexes.”

(Deze brochure bevatte de „Règlements uniformes” zoowel voor den wissel als voor de chèque, los van elkaar, in zoverre dat duidelijkheidshalve niet met verwijzingen van het tweede naar het eerste ontwerp was gewerkt en het geheel daardoor overzichtelijk was. Een inleiding ging daaraan vooraf).

et émet le vœu:

1. que conformément aux vœux déjà exprimés à diverses reprises par la Chambre de Commerce Internationale et par les experts de la Société des Nations dans leur rapport de décembre 1926, il soit procédé à la convocation d'une troisième Conférence Internationale qui, faisant suite à celles-

qui ont été tenues à La Haye en 1910 en 1912, reprennent leurs travaux sur la base des projets élaborés par la Commission de la Chambre de Commerce Internationale;

2. que cette troisième Conférence ait lieu *sans autres travaux préparatoires*;

3. que la présente Résolution accompagnée des projets en question, soit officiellement transmise aux Gouvernements des différents pays affiliés à la Chambre de Commerce Internationale ainsi qu'à la Société des Nations.

Met deze resolutie (en vooral met de door mij gercursiveerde woorden: „sans autres travaux préparatoires”) nam dus het Congres der Internationale Kamer duidelijk stelling tegenover het door de Economische afdeling van den Volkenbond gevolgde procédé en had daarmede eigenlijk zijn laatste woord gezegd.

Om nu nog eens duidelijk te doen uitkomen, dat het werk door de Kamer gedaan, werk van ernstige competente menschen is, vermeld ik, dat in de van den beginne af door mij voorgezeten Commissie met mij zitting hadden:

voor Duitschland: Geheimer Kommerzienrat R. Schmidt, bankier, Voorzitter van de Kamer van Koophandel te Leipzig;

voor de Vereen. Staten: Judge B. Paton, algemeen adviseur van de American Bankers Association;

voor Oostenrijk: Dr. Paul Hammerschlag, Directeur van de Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe;

voor België: Dr. Paul van Zeeland, Directeur van de Banque Nationale de Belgique;

voor Denemarken: Consul Christian Cloos, Voorzitter van de Provinshandelskameret;

voor Frankrijk: Albert Troullier, Oud-President van het Tribunal de Commerce de la Seine; Dr. Jacques Bouteron, Inspecteur van de Banque de France; Dr. Jean Duchenois, Adj.-Secretaris Generaal van het Fransche Nationale Comité der Chambre de Commerce Internationale;

voor Hongarije: Dr. Louis Mannheim, Vertegenwoordiger van de Londensche firma Neville Foster & Co. Ltd.;

voor Indochina: Mr. Henri Sambuc, honorair lid van het Cour d'Appel de l'Indochine;

voor Italië: Giovanni Morandi, Directeur van het Credito Italiano te Parijs;

voor Japan: Teisaburo Kuga, Directeur van de Mitsubishi Shogi Kaisha te Parijs;

voor Luxemburg: Prof. Albert Calmes, Secretaris van het Luxembursche Nationale Comité der Kamer;

voor Noorwegen: Peter Hougen, Directeur van de Noorweegsche Vereeniging van Banken;

voor Rumenië: George Assan, Handelsattaché van Rumenië te Parijs;

voor Zweden: Charles Dickson, Directeur van het „Syndicat des Banques Privées de Suède”;

voor Zwitserland: Dr. Max Vischer, Advocaat en Notaris, 1e Secretaris van de Zwitsersche Bankiers-vereeniging;

voor Tsjech. Slow.: Dr. Jaroslav Zlatnicek, procuratiehouder van de Zivnostenska Banka te Praag, en Dr. Ottokar Flanderka, rechtsgeleerd raadsman van Tsjech. Slow., te Parijs.

en voorts de heeren:

Dr. Jur. Georg. Hirschland, Essen, lid van de firma Simon Hirschland; Dr. Jacques de Pury, Rechtsgeleerd raadsman van de Zwitsersche legatie te Parijs en Prof. Roger Picard, financieel expert.

In de eerste commissie van experts van den Volkenbond, die in December 1926 had vergaderd, hadden zitting:

Dr. Hans von Flotow (lid van de firma Hardy & Co., te Berlijn); Vercheval van de Banque de Commerce te Antwerpen; Yano van de Yokohama Specie Bank te Londen; Alwyn Parker van Lloyds Bank te Londen; Ralph Dawson van Guaranty Trust Company New York; Dr. Max Vischer, reeds boven genoemd; Dr. Aug. Weiller, Advocaat te Milaan; Felix Goller, Bankier, Praag; Ernst Meyer, Koopman, Kopenhagen; Louis Dreyfus, Bankier, Parijs.

Van de eerstgenoemde 22 leden, hebben 15 de vergaderingen van het Comité in de Kamer geregeld of vrij geregeld bijgewoond, terwijl van de overigen, 3 zich lieten vertegenwoordigen en 4 nimmer gelegenheid hebben gehad persoonlijk te komen, maar dan schriftelijk van hun meening deden blijken.

De vergaderingen der eerste Commissie van experts werd alleen niet bijgewoond door den Franschen bankier Dreyfus.

De ontwerp-reglementen door de Commissie uit de Internationale Kamer saamgesteld, zijn bij wijze van compromis tot stand gekomen, maar benaderen toch zeer dicht wat algemeen gewenscht werd, het rapport voor den Volkenbond werd met bijna algemeene stemmen aangenomen.

Thans de laatste phase. Na de aanneming der resolutie van Stockholm bleef het maandenlang stil en men begon zich reeds af te vragen, of inderdaad de Economische afdeling van den Volkenbond zich had meergelegd bij het inzicht der Internationale Kamer, toen tegen het einde van het jaar bleek, dat de Raad van den Volkenbond, op verzoek van de Economische afdeling een Comité van juristen had benoemd tot tenuitvoerlegging van het vroeger genomen besluit en dat daartoe waren uitgenoodigd:

Prof. I. Percerou, Hoogleraar bij de faculteit der rechtsgelerdheid aan de Universiteit te Parijs; *Dr. Hans von Flotow, Geheimer Regierungsrat te Berlijn en lid van de firma Hardy & Co.; Prof. Karel Hermann—Otavsky, Hoogleraar te Praag; Prof. Xavier Janne, Hoogleraar te Luik; Prof. Joseph Sulkowsky, Hoogleraar te Posen; *Dr. Max Vischer, te Basel; Dr. Ed. L. Vivot te Buenos Ayres; *Dr. Auguste Weiler, Advocaat te Milaan.

De met een sterretje aangeduiden hadden ook deel uitgemaakt van het eerste Comité.

Dit Comité vergaderde van 21 tot 26 November 1927, van 23 tot 29 Januari 1928 en van 11 tot 13 April 1928 en hield dertig bijeenkomsten. De heer Prof. Percerou was Voorzitter. Het aan de Economische afdeling van den Volkenbond d.d. 16 April 1928 uitgebrachte rapport is te lang om dit in zijn geheel in dit artikel op te nemen.

Het komt echter hierop neer, dat de experts, instemmende met de in de resolutie van Stockholm uitgesproken wensch, de bijeenroeping van een internationale conferentie noodzakelijk achten, maar overtuigd zijn, dat in een dergelijke gecompliceerde en delicate zaak, men zich houden moet aan de methode, die door een lange practijk gebleken is nuttig te zijn, d.w.z., dat de vertegenwoordigers der Staten eerst bijeen worden geroepen op het oogenblik:

„où une base solide de discussion, résultant de minutieux travaux préparatoires, peut leur être présentée et seulement après que ces propositions ont fait l'objet d'un examen préalable de la part des divers gouvernements, invités à participer à la Conférence.”

Met de laatste overweging kan natuurlijk iedereen zich vereenigen; ook in het milieu der Internationale Kamer heeft men niets anders verwacht, maar ten opzichte van den door mij gecursiveerden aanhef vraagt men zich toch af, waarom deze professorale experts, deze juristen, de ontwerpen der Internationale Kamer, door mannen uit de practijk samengesteld, het resultaat van vier jaren, „travaux préparatoires”, klaarblijkelijk geen „base solide de discussion” achten. Ook deze ontwerpen streven naar eene unificatie van de wetgeving der „Continentele groep” met inbegrip van Latijnsch Amerika.

De ontwerpen der Internationale Kamer worden verder ongeveer genegeerd. Wel zeggen de heeren, die als uitgangspunt de conferenties van 1910 en 1912 namen, dat zij rekening gehouden hebben met de

„observations et résolutions formulées par la Chambre de Commerce internationale.”

en herhalen zij later nog eens, dat zij zich hebben laten inspireeren:

„sur certains points des résolutions de la Chambre de Commerce internationale.”

maar de bestudeering van de door hen saamgestelde nieuwe ontwerpen toont duidelijk aan, dat zij van die „observations et résolutions” weinig notitie hebben genomen. Zij hebben eenvoudig de ontwerpen van 1910 en 1912 genomen en die of gewijzigd of naar hunne meening verduidelijkt.

Het zou te ver voeren hier een vergelijkende studie der drie ontwerpen (den Haag—Parijs—Genève) in te lasschen, een studie, die ten opzichte van de chèque uitermate bemoeilijkt wordt doordien de experts een ontwerp met tal van verwijzingen naar den wissel opdienen, waarbij, het zij met alle bescheidenheid gezegd, het ontwerp van de Internationale Kamer in practische duidelijkheid gunstig afsteekt.

Een enkel punt toont duidelijk aan, hoe de experts te werk zijn gegaan. Artikel 30, 1e. alinea, van het ontwerp der Internationale Kamer liet toe het aval „par acte séparé”, omdat in den loop der discussies gebleken was, dat dit voor enkele landen moodig was. De experts, zich grondende op de meening dat een dergelijke „acte séparé” geen acte cambiariaire is — waarom? — verwijderden die bepaling!

Een der moeilijkste punten is de regeling van de respitdagen (jours de grâce). In lange vergaderingen bleek het der Commissie uit de Internationale Kamer, dat hiervoor geen allen bevredigende oplossing te vinden was en werd besloten, die regeling aan iederen Staat zelve over te laten. De experts verklaren eenvoudigweg, dat dit niet wenschelijk is, en vallen terug op de twee respitdagen na den vervaldag, eene regeling, die voor verschillende landen totaal onaannemelijk is.

En zoo gaat het verder, te veel keeren om op te noemen.

Wat moet men nu denken van deze werkmethode en wat heeft de juristen-experts beziel. Van Genève had men toch wel een andere houding mogen verwachten tegenover de trouwe medewerkster van den Volkenbond, welke de Internationale Kamer van Koophandel is. En wat zal nu het verder verloop van de zaak zijn?

De Regeeringen krijgen nu ter beoordeeling ontwerpen, die allerminst strooken met wat de practijk, vertegenwoordigd in de Internationale Kamer, wenscht. Allicht zullen die Regeeringen zich weer tot de practijk wenden, het oordeel vragen van bank- en bankiersvereenigingen, van Kamers van Koophandel, waarschijnlijk zelfs van de Nationale Comité's van de Internationale Kamer van Koophandel, die dan weer van vorenafaan kunnen beginnen. Is dit nu niet de paarden achter den wagen spannen?

Zou er niet „system in this madness” zijn? Wil het Economisch Comité van den Volkenbond, en de heeren die voor hem werken, wel dat deze aangelegenheid met spoed gereedkomt en is het ook met bedoeling, dat men ook deze zaak trekt en rekt, zooals zoo veel, waarmede men zich in het Palais des Nations en daarnaast „ bezig houdt”?

Het moet toch ieder opvallen, dat de Volkenbond eene neiging heeft zich meester te maken van allerlei zaken, die, door anderen begonnen of ondernomen, zeer wel tot een goed einde konden worden gebracht, indien de Volkenbond en zijn organen er zich toe beperkten bij de aangesloten regeeringen stappen te doen de zaken „in kruiken en kannen” te gieten. Dit zou m.i. ook de ware taak van den Volkenbond zijn en dat zou ook zeker de animo om met hem samen te werken verhoogen.

W. WESTERMAN.

3 Augustus 1928.

DE INVOER VAN MUZIEKINSTRUMENTEN IN NEDERLAND.

In het cultuurleven van ons volk voltrekken zich in de laatste jaren groote veranderingen. Evenals wij zulks bij vele andere volkeren kunnen waarnemen, heeft de toenemende belangstelling voor de sport eerst en het goedkoop worden van de op gemakkelijke

betalingsvoorwaarden verkrijgbare automobielen later, een groot deel van den tijd in beslag genomen, die vroeger aan het huiselijk leven was gewijd. En in dit huiselijk leven zelf heeft laatstelijk de radio een groote verandering teweeg gebracht. Deze vinding heeft het mogelijk gemaakt om het muzikale kunstgenot in groote afwisseling en verscheidenheid en met een minimum van moeite bereikbaar te maken voor groote lagen onzer bevolking. Dat inzonderheid in dit laatste een belangrijk cultuurelement is gelegen, zal niemand kunnen loochenen, die van de zegeningen van den radio, inzonderheid te platten lande, getuige is geweest. Doch dat deze verandering in ons volksleven ook schaduwzijden heeft, is al evenmin te betwisten.

Een dezer schaduwzijden voor ons cultuurleven bestaat hierin, dat het zelf-beoefenen der muziek, een belangrijk beschavingselement in het bestaan van den individueelen mensch en een factor van groote betekenis in het gezinsleven, bedenkelijk in het gedrang dreigt te komen. Sport, auto's, radio, dat alles kost geld, en, wat voor de hier aangerorde zijde der zaak vooral van belang is, de beide eerstgenoemde absorbeeren veel tijd en ten deele ook energie. De zelf-beoefening der kunst eischt, wil zij tot dragelijk resultaat leiden, voor de meesten heel wat inspanning. Wat is nu natuurlijker, dan dat de radio, die zonder eenige moeite voorziet in de muzikale behoeften van velen en bovendien veel meer afwisseling biedt, dan de vroegere mechanische muziekinstrumenten, als pianola's en gramophonen, zich inschuift in de ledige ruimte, die door het op den achtergrond raken der huismuziek anders zou dreigen te ontstaan?

Het is zeer begrijpelijk, dat men den invloed van de hierboven geschetste factoren ook terugvindt in het economisch bestaan van degenen, die tot dusverre voorzagen in de behoefte aan muziekinstrumenten voor huiselijk gebruik. Voor deze instrumenten is ons land in hoofdzaak op invoer aangewezen. De beide belangrijkste posten van onzen invoer hebben betrekking op piano's, pianola's, harmoniums en orgels (post 1089 onzer In- en Uitvoerstatistiek) en gramophonen en phonografen (post 1090). De rest van den invoer is niet belangrijk. Ook den uitvoer kunnen wij verwaarloosen.

Ware het niet, dat er bij de verschuiving in den handel in muziekinstrumenten, voorzover deze op piano's en vleugels betrekking heeft, een belangrijk cultuurelement betrokken was, zoo zouden wij deze geheele zaak onaangeroerd hebben gelaten en ons zonder meer verheugen over den weergaloozen en voor ons economisch leven zoo heuglijken bloei onzer voortreffelijk geleide radio-industrie. Thans echter willen wij even de aandacht vestigen op de invoercijfers voor de beide, hierboven genoemde posten, welke wij van het jaar 1919 af opnemen. Het spreekt natuurlijk vanzelf, dat wij den invoer van gramophonen slechts vermelden om het beeld, dat men zich van den instrumentenhandel aan de hand onzer handelsstatistiek kan vormen, te completeeren, doch dat dit deel van dezen handel als zoodanig staat buiten het cultuurverschijnsel, met het oog waarop wij de hieronder gegeven invoercijfers vermelden.

Invoer van Muziekinstrumenten in Nederland.

Piano's, pianola's, harmoniums en orgels
(no. 1089 der statistiek).

	Totaal		Uit Duitschland		Aantal stuks	
	Ton	f 1000	Ton	f 1000	Totaal	uit Duitschl.
1919..	2113	2972	1983	2616	6716	6443
1920..	4219	7264	3882	6517	13970	13189
1921..	5122	6388	4941	6001	17510	17056
1922..	6123	7601	5932	7279	20923	20418
1923..	4918	6646	4783	6399	16525	16216
1924..	3519	5293	3369	5015	11375	11057
1925..	3382	5366	3237	5059	12525	12211
1926..	2614	3992	2390	3610	9268	8662
1927..	2798	4160	2602	3855	10131	9641
1928. (Jan Juni)	918	1447	845	1296	3276	3120

Gramophonen en phonografen (no. 1090 der statistiek).

	Totaal		Uit Duitschland		Uit Gr. Brittann.	
	Ton	f 1000	Ton	f 1000	Ton	f 1000
1919..	298	522	198	211	62	186
1920..	677	1480	514	926	110	379
1921..	979	1815	795	1226	120	410
1922..	1682	2789	1441	2083	145	462
1923..	1402	2366	1156	1658	152	474
1924..	919	2023	576	1051	210	655
1925..	728	1828	377	827	199	638
1926..	780	2127	345	808	253	884
1927..	941	2577	382	880	381	1298
1928. (Jan. Juni)	330	898	168	386	95	360

Ziet men af van de jaren 1922 en 1923, die vermoedelijk door de Deutsche inflatie een abnormaal karakter hebben gedragen, dan blijkt uit deze cijfers in de latere jaren eenige teruggang bij den post piano's, enz., een teruggang, die volgens door ons ontvangen mededeelingen in hoofdzaak valt toe te schrijven aan minderen invoer van piano's. In het jaar 1928 nu neemt deze teruggang plotseling enorme verhoudingen aan. Bij de gramophonen is tot en met 1927 van teruggang nog niet veel te bespeuren; slechts zijn er in deze jaren belangrijke verschuivingen in de verhouding tusschen de landen, die in Nederland invoeren. Doch ook hier zien wij grooten achteruitgang in 1928, waarbij de gedachte voor de hand ligt, dat de invloed van de radio wel bijzonder sterk moet zijn geweest.

Duidelijkheidshalve plaatsen wij hieronder nog de cijfers over het 1e halfjaar 1927 en het 1e halfjaar 1928, die geen commentaar behoeven.

Piano's, etc.

	Totaal		Uit Duitschland		Aantal stuks	
	Ton	f 1000	Ton	f 1000	Totaal	Uit Duitschl.
1927..	1538	2249	1432	2082	5642	5356
1928..	918	1447	845	1296	3276	3120

Gramophonen, etc.

	Totaal		Uit Duitschland		Uit Gr. Britt.	
	Ton	f 1000	Ton	f 1000	Ton	f 1000
1927..	427	1159	179	410	160	551
1928..	330	898	168	386	95	360

Het behoeft ons niet te verbazen, dat deze cijfers bij de verschillende belanghebbenden groote ongerustheid hebben gewekt. Eene commissie, uit de kringen van de handelaren in muziekinstrumenten en van de muziekpaedagogen, heeft de quaestie in studie genomen. Wij wagen niet te beoordeelen, of er in deze zaak, die ten slotte samenhangt met verschuivingen in het cultuurleven, waartegen het moeilijk vechten is, iets te doen zal zijn. Doch mocht men door intensieve propaganda als anderszins erin kunnen slagen om althans niet verder terrein te verliezen voor de zelfbeoefening der muziek, zoo zouden wij ons daarin, ondanks volle erkenning van de groote cultuurwaarde van nieuwe vindingen op het gebied der mechanische verbreiding van muzikale prestaties, verheugen.

G. M. V. S.

HET FRANSCH-ZWITSERSCH HANDELSVERDRAG.

(Correctie en aanvulling).

In „E.-S. B.” van 25/4 1928 (blz. 354 v.v.) werd verslag gedaan van den inhoud van het Fransch-Zwitsersch handelsverdrag 21 Januari 1928 gesloten, en getracht een waardeering te geven van het daarbij door Zwitserland wèl- en niet-bereikte. De gegevens waren ontleend aan het desbetreffende Zwitsersch Staatsstuk van 31 Januari jl.¹⁾ en aan de consulaire mededeelingen over de door Zwitserland na 21

¹⁾ Bericht des Bundesrates an die Zollkommissionen der eidgenössischen Räte betreffend das am 21. Januari 1928 abgeschlossene Zusatzabkommen zur Handelsübereinkunft vom 20. Oktober 1906 zwischen der Schweiz und Frankreich (vom 31. Januar 1928).

Januari alsnog verkregen concessies, welke mededeelingen waren verschenen in „Handelsberichten” van 16 Februari en 1 Maart jl.

Thans is, onder dagteekening van 19/3 '28 verschenen een aanvullend verslag over de na 21 Januari door Zwitserland met Frankrijk gevoerde onderhandelingen, welke hun afsluiting vonden in het „Ergänzungsabkommen” van 11 Maart jl.¹⁾ Dat verslag geeft een bevestiging van wat in dit tijdschrift reeds is medegedeeld, onder voorbehoud van één punt, waaromtrent correctie en aanvulling noodzakelijk is.

1. Op gezag van „Handelsberichten” (16/2 1928 p. 226) was o.a. vastgesteld („E.-S. B.” blz. 355): „Voor de geheele horloge-industrie is daarenboven niets bereikt.” Dit blijkt onjuist te zijn. Botschaft 2300 stelt vast (blz. 33) dat er wél reducties zijn verkregen voor horloges, al zijn de Fransche rechten daarop nog altijd hooger dan de vroegere. Bovendien is de Zwitsersche export van horloges naar Frankrijk niet meer door contingenteringen belemmerd. „Die neuen Uhrenzölle sind selbstverständlich höher als die bisherigen. Sie können aber immerhin als erträglich bezeichnet werden. Von besonderer Bedeutung ist auch, dass in Zukunft die freie Einfuhr gewährleistet ist und das komplizierte Kontingentsierungssystem in Wegfall kommt.” (t.a.p. 33).

2. Ook deze resultaten zijn niet verkregen door dreiging met het Zwitsersche vechttaarif, doch door vriendschappelijke bespreking tusschen de rechtstreeks belanghebbenden uit Zwitserland en Frankrijk. „Das wichtige Gebiet der Uhrenindustrie konnte in der Hauptsache vorgängig durch direkte Fühlungnahme der Interessenten in Sonderbesprechungen in Paris und Besançon zur gegenseitigen Befriedigung geregelt werden.” (t.a.p. 5).

3. Ondanks het feit, dat na 21 Januari reducties werden verkregen o.a. voor horloges, borduurwerken, katoenen garens is de waardeering der Zwitsersche Regeering van het bereikte ongewijzigd gebleven. Zij drukt weer af (t.a.p. 17 v.v.) haar vroeger reeds in extenso weergegeven appreciatie der resultaten. En over het na 21 Januari bereikte zegt ze nog eens in het bijzonder: „Zusammenfassend möchten wir das Ergebnis dieses zweiten Teils der Verhandlungen dahin würdigen dass für die Uhren- und Stickereiindustrie ein erträgliches Zollregime erzielt werden konnte, dass für andere schweizerische Exportindustrien fühlbare Erleichterungen eintreten werden, dass aber auf einigen andern Gebieten der Vertrag nicht das bringt was erhofft werden konnte und mit Nachdruck erstrebt wurde. Die schweizerischen Gegenleistungen werden weder wirtschaftlich noch finanziell die bisherige Situation wesentlich verändern (t.a.p. 35).”

J. E. VLEESCHHOUWER.

DE INDISCHE MIDDELEN OVER MEI 1928.

Evenals de vorige maand zijn ook over Mei de ontvangsten hooger geweest dan over de overeenkomstige maand van het vorig jaar. Het gunstig verschil bedraagt f 1.016.000, waardoor de totaal-opbrengst over de eerste 5 maanden van dit jaar — de nagekomen ontvangst van f 20.288.000 aan Nederlandsche oorslogwinstbelasting niet medegerekend — f 12,4 m.m. meer is dan die over dezelfde periode van het vorig jaar.

In de groepen belastingen, monopolies, bedrijven en „allerlei”, waren de ontvangsten onderscheidenlijk f 3,3 m.m., f 370.000, f 1 m.m. en f 160.000 hooger dan over Mei van het vorige jaar, waar echter tegenover staat, dat de groep producten, door de lagere tin- en rubberprijzen en de mindere ontvangsten der

¹⁾ Botschaft 2300 des Bundesrates an die Bundesversammlung betreffend das Zusatzabkommen von 21. Januar 1928 zur Handelsübereinkunft vom 20. Oktober 1906 zwischen der Schweiz und Frankreich, sowie das Ergänzungsabkommen von 11. März 1928 zum Handelsabkommen vom 21. Januari 1928 (vom 19. März 1928).

steenkolenmijn, f 3.9 m.m. minder opbracht dan over Mei 1927. In verband met een en ander blijft de maandontvangst f 2.4 m.m. beneden de evenredige raming.

In de opbrengst der verschillende belastingen zijn, vergeleken met Mei 1927, de volgende gunstige en ongunstige verschillen te noteeren:

Gunstig:

Invoerrecht	f 1.607	m.m.
Accijnzen	„ 0.969	„
Personeele belasting	„ 0.021	„
Inkomstenbelasting	„ 0.428	„
Zegelrecht	„ 0.363	„
Overschrijvingsrecht	„ 0.065	„
Successierecht	„ 0.016	„
Slachtbelastingen	„ 0.037	„
Landelijke inkomsten	„ 0.907	„
Loterijbelasting	„ 0.199	„

Ongunstig:

Uitvoerrecht	„ 0.400	„
Statistiekrecht	„ 0.024	„
Vennootschapsbelasting	„ 0.883	„
Verponding	„ 0.063	„
Recht openbare verkooping	„ 0.032	„

De opbrengst der invoerrechten over Mei geeft het hoogste bedrag van het besproken deel van dit jaar te zien, namelijk f 8¼ miljoen en komt daarmede f 1.917.000 boven de maandraming en f 1.607.000 boven de opbrengst over Mei van het vorig jaar.

Voor Java en Madoera bedroeg de maandopbrengst f 5.682.000 en voor de Buitengewesten f 2.569.000; over de eerste 5 maanden van 1928 werd voor Java en Madoera een bedrag geheven van f 25.600.000 tegen f 21.015.000 over dezelfde periode van 1927; voor de Buitengewesten bedroegen deze ontvangsten onderscheidenlijk f 11.866.000, in 1928 en f 10.882.000 in 1927. Boven de raming kwamen de gezamenlijke ontvangsten in dit jaar met f 5.8 m.m.

Aan uitvoerrecht werd deze maand 4 ton minder ontvangen dan in Mei van het vorige jaar en bijna 2 ton minder dan de gemiddelde raming bedraagt. Over de eerste vijf maanden zijn de ontvangsten ruim 5 ton beneden de raming gebleven en ruim 4½ ton beneden de overeenkomstige periode van het jaar 1927. Gesplitst naar Java en Madoera en de Buitengewesten was de ontvangst in beide jaren:

Voor Java en Madoera:

	1928	1927
Januari	f 151.271	f 151.700
Februari	„ 197.050	„ 153.670
Maart	„ 218.377	„ 210.396
April	„ 228.534	„ 123.249
Mei	„ 246.895	„ 229.517
Totaal	f 1.042.127	f 868.532

Voor de Buitengewesten:

	1928	1927
Januari	f 1.072.308	f 957.750
Februari	„ 966.322	„ 934.354
Maart	„ 989.255	„ 1.090.179
April	„ 577.159	„ 837.404
Mei	„ 734.637	„ 1.152.537
Totaal	f 4.339.681	f 4.972.224

waaruit blijkt, dat de Buitengewesten in de laatste drie maanden van de verslagperiode door den gedaalden rubberuitvoer het belangrijkste aandeel in de vermindering van de opbrengst hebben gehad. Vergelijkende cijfers betreffende de opbrengst van het uitvoerrecht op peper zijn niet beschikbaar.

Accijnzen vertoonden in deze maand mede het hoogste bedrag aan ontvangsten, dat tot dusver is voorgekomen. Het is ruim 6 ton hooger dan dat over de vorige maand. Er werd in Mei f 986.000 meer ontvangen dan geraamd en f 969.000 meer dan het vorig jaar. Over de eerste vijf maanden is de verdeling als volgt:

	Ontvangsten 1928	Ontvangsten 1927
op gedistilleerd	f 440.219	f 322.997
„ petroleum	„ 11.419.133	„ 8.935.849
„ lucifers	„ 4.527.117	„ 4.141.787
„ tabak	„ 42.526	„ 42.472
Totaal	f 16.428.995	f 13.443.105
bij een raming van	f 14.008.333	f 11.421.250
of	f 2.420.662	f 2.021.855
	meer	meer

De redenen van den vooruitgang zijn in het verslag over de vorige maand uitvoerig vermeld.

De *inkomstenbelasting* bracht in verslagmaand f 428.000 meer op dan in de overeenkomstige maand van het vorig jaar. Was de opbrengst over de eerste 4 maanden nog f 657.000 beneden die over hetzelfde tijdvak van 1927, thans is ze nog slechts f 229.000 beneden die van het vorig jaar.

De *vennootschapsbelasting* bracht f 883.000 minder op dan in Mei 1927 en bleef over de eerste vijf maanden f 1.460.000 achter bij hetzelfde tijdvak van het vorig jaar.

De *landelijke inkomsten*, welke evenals de beide evenbesproken heffingen tot die groep van belastingen behooren, waarbij vergelijking met een evenredige raming geen zin heeft, geeft overeenkomstig de verwachting in het vorig verslag uitgesproken, thans haar eerste hooge ontvangst te zien. Deze ontvangst is 9 ton boven die over Mei van het vorig jaar en ruim 2½ ton boven de gemiddelde maandraming. De geheele opbrengst in dit jaar bedraagt f 1.163.000 meer dan het vorig jaar.

De opbrengst van het *zegelrecht* is in verslagmaand f 70.000 hooger dan de gemiddelde maandraming, terwijl de opbrengst van Mei 1927 met f 363.000 werd overtroffen. Over de eerste 5 maanden werd f 275.000 meer ontvangen dan over de overeenkomstige periode van het vorige jaar, zoodat thans dus de achterstand, welke sedert het begin van dit jaar in vergelijking met de opbrengst over het vorig jaar bestond, is ingehaald. De raming voor 5 maanden werd met f 234.000 overtroffen.

Slachtbelastingen brachten f 76.000 meer op dan geraamd en f 36.000 meer dan het vorig jaar Mei. Over de eerste 5 maanden werd de raming met f 284.000 en de ontvangst van 1927 met f 450.000 overtroffen.

Wat de belasting op *loterijen* betreft, zij vermeld, dat in deze maand het tweede millioen voor het houden van een loterij is toegestaan en daarbij de 20 pCt. belasting is gestort, zoodat de maandontvangst pl.m. 2 ton hooger is dan het vorig jaar. Het derde millioen wordt eerst in October 1927 uitgegeven.

Voor de monopolies, producten en bedrijven zijn de navolgende verschillen met de maand Mei van het vorig jaar van belang:

Monopolies.

Opium	f 0.346	m.m. meer
Pandhuizen	„ 0.098	„ minder
Zout	„ 0.128	„ meer

Producten.

Caoutchouc	f 0.198	m.m. minder
Boschwezen	„ 0.073	„ „
Tin	„ 3.548	„ „
Steenkolen	„ 0.134	„ „

Bedrijven.

Havenwezen	f 0.426	m.m. meer
Baggerdienst	„ 0.123	„ „
P.T.T.	„ 0.133	„ „
S.S. en Tramw.	„ 0.397	„ „

De stijging van de opbrengst van het opiumdebiet teekent zich af in een hogere opbrengst van f 346.000, vergeleken met Mei van het vorig jaar; over de eerste vijf maanden van dit jaar zijn de ont-

vangsten f 1,8 m.m. boven de overeenkomstige raming en f 1¼ m.m. meer dan het vorig jaar. Zet de stijging zich in dezelfde lijn voort dan kan ongeveer f 3 m.m. meer worden verwacht dan geraamd is.

Het *zout* vertoont over Mei 1928 een accres van f 128.000 boven de ontvangst van het vorig jaar en geeft een opbrengst van f 118.000 boven de maandraming. De ontvangst tot en met Mei blijft slechts f 65.000 beneden de raming en komt f 71.000 boven die van het vorig jaar.

De *pandhuizen* brachten f 98.000 minder op dan in Mei van het vorig jaar, doch f 225.000 meer dan de raming over één maand. De mindere maandopbrengst is nog nauwelijks toe te schrijven aan de invoering van een ten deele nieuw (lager) tarief met ingang van 1 April 1927. De ontvangsten bedroegen over de eerste vijf maanden f 309.000 méér dan geraamd, doch waren f 64.000 minder dan in dezelfde periode van 1927.

Het *Caoutchoucbedrijf* bracht in verslagmaand f 238.000 minder op dan geraamd is en f 197.000 minder dan het vorig jaar Mei. De ontvangsten sedert het begin van het jaar vertoonden echter bij het vorig jaar vergeleken een verbetering van f 552.000.

Tin kwam in deze maand f 666.000 boven het maand gemiddelde. Was de opbrengst over de eerste vier maanden nog slechts f 446.000 boven de evenredige raming, thans is sedert 1 Januari met f 1.115.000 de taxatie overtroffen.

De *steenkolnmijnen* brachten f 285.000 minder op dan de raming over een maand en f 135.000 minder dan in Mei 1927. Daarentegen is de opbrengst over de eerste 5 maanden f 335.000 meer dan het vorig jaar. Zij blijft echter f 2.877.000 beneden de raming voor 5 maanden.

Voor de *havens* werd in verslagmaand f 426.000 meer ontvangen dan in Mei van het vorig jaar, en over de eerste 5 maanden van 1928 f 1.821.000 meer dan over hetzelfde tijdvak van 1927. Door de halfjaarlijksche vooruitbetalingen van de huren der haventerreinen e.d. is een vergelijking met de maandraming niet zuiver. Boven de raming over de eerste 5 maanden bedroeg de ontvangst f 662.000. Het goederengeld alléén bracht tot en met Mei f 1.221.814 op bij een raming van f 1.119.166 of f 102.648 meer. Rekent men het goederengeld niet mede, dan is de maandopbrengst nog f 222.000 hooger dan het vorig jaar en is er over de eerste 5 maanden van 1928 6 ton meer ontvangen dan in 1927, hetgeen dus wijst op een verder vooruitgang van het havenverkeer.

De ontvangsten van den *P. T. T.-dienst* waren bij Mei 1927 vergeleken f 133.000 hooger. Van het begin van dit jaar af werd f 819.000 meer ontvangen dan het vorig jaar. Van het accres komt voor rekening van de post, telegraaf en telefoon resp. rond f 37.000, f 48.000 en f 47.000.

Dat de radio-dienst in die stijging een belangrijk aandeel heeft gehad, blijkt uit een vergelijking van de ontvangsten over de eerste vier maanden van dit en het vorig jaar op dit onderdeel, nl. resp. f 720.800 en f 491.700.

De ontvangsten van de *spoor- en tramwegen* vertoonden deze maand de stijging, welke verwacht werd door den aanvang der suikercampagne. Is deze maand de ontvangst nog f 134.000 beneden de gemiddelde raming, de volgende maanden zal zij er belangrijk boven komen. Zij is in Mei 1928 f 397.000 meer dan in Mei 1927 en in de eerste vijf maanden f 1.936.000 meer dan in de eerste vijf maanden van 1927.

Het *Javanet* vertoont over verslagmaand, vergeleken met de opbrengst over dezelfde maand van 1927, een accres van f 214.700, de S.S.S. van f 11.700, de Z.S.S. van f 188.000, de Celebeslijn van f 2.600, de Atjehtram van f 600 en de Automobioldiensten een decres van f 20.400.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE AMERIKAANSCH DISCONTOVERHOOGING EN DE DUITSCHE GELDMARKT.

Dr. K. Mellerowicz te Berlijn schrijft ons:

De Duitse geldmarkt toonde in het midden van de maand Juni een sterke ontspanning. Call-geld daalde tot ongeveer 5 pCt., een noteering, die sedert Januari 1927 niet voorgekomen was. De postbinnenlandsche wissels bij de Reichsbank nam eveneens af. Intusschen heeft de situatie zich absoluut gewijzigd. Op het oogenblik is in Duitschland niet meer de vraag van een discontoverlaging actueel, maar veel eerder die van een discontoverhoging. Daar de conjunctuur, zooals alle symptomen duidelijk toonen, achteruit loopt¹⁾ en een ontspanning van de geldmarkt hiervan het gevolg moest zijn, moet de tegenwoordige verstijving van de geldmarkt, afgezien van de gewone seizoensfactoren, aan buitenlandsche invloeden toegeschreven worden en inderdaad is het ook niet moeilijk deze invloeden in verband te brengen met de jongste discontoverhoging in de Vereenigde Staten.

De Duitse geldmarkt werkt, zooals bekend, voor een groot deel met Amerikaansche credieten op korten termijn. Deze credieten zijn door de afnemering van het renteverskil tusschen New York en Berlijn gedeeltelijk aan de Duitse markt onttrokken, echter slechts in een omvang, die zich voorloopig niet ernstig laat aanzien, omdat Duitschland onder de landen met veilige credietverhoudingen het hoogste renteniveau heeft. Dientengevolge biedt de Duitse rentevoet een voortdurende aanleiding tot het remitteren van geld naar Duitschland. De afvloeiing van de Dollarcredieten werd gedeeltelijk gecompenseerd door den toevloed van Zwitsersche, Hollandsche en Fransche gelden. Vooral Parijs heeft den laatsten tijd aanzienlijke credieten naar Duitschland geremitteerd. Fransche banken hebben voor het eerst sedert den oorlog Duitse handelswissels en bankaccepten gekocht, waardoor weer een bedrijf in het leven geroepen is, dat vóór den oorlog een aanzienlijken omvang had. In de buitenlandsche schuld op korten termijn van Duitschland heeft een dergelijke verschuiving plaats gevonden, waardoor tot op zekere hoogte de West-Europeesche landen de plaats van Amerika ingenomen hebben. De toestand op de geldmarkt heeft zich verder verbeterd, doordat de Amerikaansche betalingeren ten gevolge van het vrijgeven van de Duitse eigendommen langzamerhand begonnen te vloeien. Op deze manier krijgt de Duitse geldmarkt weer een deel van de dollardeviezen terug, die aan den anderen kant door de discontoverhoging in New York onttrokken werden.

Ofschoon er dus factoren werkzaam waren, die den invloed van de Amerikaansche discontoverhoging op de Duitse geldmarkt zeer verzachtten, blijft deze invloed nochtans niet onbelangrijk. Vooral zullen de verhoudingen op de Duitse geldmarkt in de toekomst verzwaaard worden, doordat het onderbrengen van Duitse leeningen op langen termijn in Amerika nauwelijks mogelijk schijnt. Hoe sterk de invloed reeds geweest is, toont de ontwikkeling van de dollardeviezen in Berlijn. De dollarkoers, die sedert September 1927 de pariteit slechts eenmaal, nl. in Januari 1928, bereikt heeft en sedertdien voortdurend beneden pariteit noteerde, somtijds zelfs vlak bij het goudinvoerpunt, is ten gevolge van de discontoverhoging te Chicago, die de discontoverhoging in New York vooraf ging, aanzienlijk gestegen. De gemiddelde maandnoteering van den dollar in Mei te Berlijn bedroeg 4,178, die van Juni reeds 4,183 en van Juli 4,190, terwijl de dollar op 3 Augustus 4,193 noteerde. Hij ligt dus nog slechts even onder de pariteit van 4,1979. De geldtarieven zijn eveneens, gedeel-

¹⁾ Zie in dit nummer onder Aanteekeningen „De economische ontwikkeling van Duitschland in de eerste helft van 1928”.

telijk door seizoensinvloeden, gedeeltelijk evenwel ook door de Amerikaansche discontoverhoging, gestegen. De gemiddelde maandnoteering van particulier disconto bedroeg in Juni 6,615 pCt., in Juli 6,739 pCt. De gemiddelde maandnoteering voor call-geld bedroeg in Juni 6,465 pCt, in Juli daarentegen 7,494 pCt. De overeenkomstige cijfers voor maandgeld zijn voor Juni 8,038 pCt. en voor Juli 8,290 pCt. Voor eenmaandswissels waren deze noteeringen voor Juni 6,898 pCt. en voor Juli 7,004 pCt. De terugvloeiing van de Amerikaansche saldo's heeft zonder twijfel de ontspanning van de Duitse geldmarkt verhinderd, wat met het oog op de teruglopende conjunctuur niet zeer gunstig is, daar de Rijksbank dientengevolge niet in staat is door een verlaging van haar disconto hiermede rekening te houden. Aan den anderen kant kan echter om deze redenen van een discontoverhoging geen sprake zijn.

Voor zoover de toestand op het oogenblik te overzien is, kan men wel de conclusie trekken, dat een crisis op de Duitse geldmarkt niet te verwachten is. Het feit, dat de dollarkoers tot dicht bij pariteit gestegen is, vermindert het koersrisico voor dengene, die buitenlandsche credieten op korten termijn opneemt. Hoe verder de dollar zich namelijk van het goudinvoerpunt verwijdert en hoe dichter hij het gouduitvoerpunt nadert, des te geringer wordt het koersrisico. Bij den tot dusver heerschenden lagen deviezenkoers bestond voor den credietnemer voor geld op korten termijn het gevaar, dat hij dit crediet later bij hooge koersen moest terugbetalen. De Duitse credietnemer is evenwel door de stijging van de deviezenkoersen tot op zekere hoogte bereid, zonder de kosten van het crediet duurder te maken, een hogere rente te betalen, zoodat een overmatige afvloeiing van Amerikaansche gelden reeds om deze reden niet zal plaats vinden, nog afgezien van het feit, dat deze situatie aan den anderen kant de opnemering van gelden in Frankrijk en Holland vergemakkelijkt.

Naast den negatieven heeft de afvloeiing van Amerikaansche gelden op korten termijn echter ook een verblijdenden kant en wel door het feit, dat de groote buitenlandsche schuld op korten termijn vele onzekerheids-elementen in het Duitse economische leven gebracht heeft en een langzame terugvloeiing in staat is den toestand in Duitschland te consolideeren.

AANTEKENINGEN.

Nog eens: Een nieuwe wekelijksche statistiek van groothandelsprijzen.

In het statistisch overzicht van groothandelsprijzen, dat wij voor de eerste maal opnamen in het nummer van de vorige week (blz. 700 en 701), vormden de jaar- en maandgemiddelden, zooals uit de toelichting (blz. 689) kon blijken, het rekenkundig gemiddelde uit de desbetreffende wekelijksche noteeringen. Daardoor ontstonden echter gemiddelden met fracties, die in den handel niet gebruikelijk zijn. Wij hebben gemeend onze statistiek in dit opzicht eenigszins te moeten wijzigen en hebben thans deze gemiddelde noteeringen afgerond tot op de kleinste, bij den handel in het desbetreffende product, gebruikelijke fractie. Uiteraard ondergingen daardoor ook de achter de noteeringen geplaatste procentueele verschuivingen een enkele maal een kleine wijziging.

Ten slotte hebben wij van deze gelegenheid gebruik gemaakt eenige onnauwkeurigheden te verbeteren.

De economische ontwikkeling van Duitschland in de eerste helft van 1928.

Het is zeer begrijpelijk, dat men zowel in Duitschland zelf, als in het buitenland voor de economische ontwikkeling de grootste belangstelling heeft. Niet alleen uit wetenschappelijk oogpunt is het conjunctuuronderzoek in Duitschland van belang, maar het heeft eveneens direct practisch nut. De betalings-

capaciteit van Duitsland hangt zoo nauw met zijn economische activiteit samen, dat het vanzelf spreekt, dat iedere voor- of achteruitgang van het bedrijfsleven direct aan een onderzoek wordt onderworpen. Het Institut für Konjunkturforschung en het Statistische Reichsamt zijn de groote bronnen, die ons statistisch materiaal verschaffen om langs dezen weg tot een analyse van het economisch leven in Duitsland te komen.

Verschillende factoren wijzen er den laatsten tijd op, dat de binnenlandsche conjunctuur langzamerhand haar hoogtepunt bereikt heeft en een periode van afgaande conjunctuur te verwachten is. Het is zeer begrijpelijk, dat men onder deze omstandigheden nauwkeurig alle feiten nagaat om te onderzoeken of dit vermoeden inderdaad gegrond is. Voor men namelijk tot definitieve conclusies kan overgaan dient men het geheele bedrijfsleven aan een nauwkeurig onderzoek te onderwerpen, omdat het zeer wel mogelijk is, dat een achteruitgang in den eenen tak van bedrijf gecompenseerd wordt door een stijgende bedrijvigheid elders, terwijl men verder juist in deze periode rekening dient te houden met seizoensinvloeden. Bovendien kan men niet enkel volstaan met het zonder meer constataren van een toeneming of afneming van de industriele productie, maar dient men wel degelijk rekening te houden met bijzondere oorzaken. Zoo toont de textielindustrie op het oogenblik, in vergelijking met de periode van midden 1926 tot den herfst van 1927, een achteruitgang. In deze periode nam de bedrijvigheid dermate toe, dat de werkloosheid zelfs plaats maakte voor een tekort aan vakarbeiders. De oorzaak van dezen ongekenden bloei schijnt volgens Dr. C. Krämer in „Wirtschaftsdienst“ van 27 Juli 1928 gezocht te moeten worden in een dekking van de in vroegere jaren ten gevolge van ongunstige inkomensverhoudingen uitgestelde behoefte aan consumptiegoederen. Dat op een dergelijke productiestijging een terugslag moest volgen, was te voorzien, maar men moet dan ook een zoodanige daling van de productie tot een niveau, dat volkomen aanpast bij de gewone jaarlijksche behoefte, niet als een ongunstigen factor beschouwen.

In een dezer dagen verschenen publicatie van de Reichs-Kredit-Gesellschaft A. G. te Berlijn wordt het economisch leven van Duitsland gedurende de eerste zes maanden van het nieuwe jaar aan de hand van statistieken nauwkeurig onderzocht. De schrijver van dit overzicht wijst er op, dat de industriele productie in het eerste kwartaal van dit jaar ongeveer even groot is geweest als in 1927, maar dat in het tweede kwartaal bij een aantal bedrijfstakken de productie afgenomen is, terwijl aan den anderen kant voor enkele industrieën de teruggang gecompenseerd werd door een grooteren afzet op de wereldmarkt.

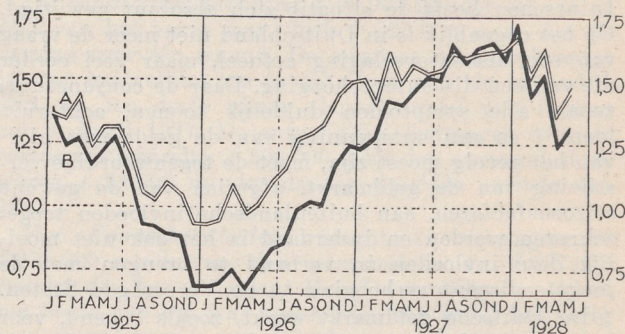
De index der industriele productie van het Institut für Konjunkturforschung, die de productie-ontwikkeling van 14 goederensoorten weergeeft, toont een duidelijken achteruitgang, zooals blijkt uit onderstaande tabel, waarin eveneens het indexcijfer der industriele productie voor de jaren 1925, 1926 en 1927 opgenomen is.

Industriele Productie.
(Gemiddelde 1924/26 = 100)

Tijd	1925	1926	1927	1928
Januari	108,9	95,4	120,3	127,8
Februari	112,7	95,3	122,0	128,0
Maart	113,7	92,5	123,3	126,6
April	109,9	89,9	122,3	122,6
Mei	106,7	90,9	124,3	
Juni	104,7	93,4	121,0	
Juli	103,5	94,5	121,0	
Augustus	101,2	101,3	121,9	
September	105,2	106,2	126,9	
October	103,8	111,0	125,0	
November	106,8	118,7	129,3	
December	101,6	120,3	126,5	

Een duidelijke daling in de productie is gedurende de laatste maanden in de ijzerindustrie merkbaar, die nog grooter geweest zou zijn, indien de uitvoer door de sterke en plotselinge vermindering van den binnenlandschen afzet niet een gedeeltelijke compensatie gebracht had. Sedert April is de productie geringer dan zij ooit in 1927 geweest is. De onderstaande grafiek spreekt in dit opzicht voor zichzelf.

A = IJzerproductie en B = Binnenlandsche afzet van ijzer
(In millioenen tonnen).

Ook in de bouwnijverheid begint men een verminderde bedrijvigheid waar te nemen, hoewel de achteruitgang op het oogenblik nog niet groot is. Het aantal verleende bouwvergunningen neemt echter in de laatste maanden af. Wij moeten hierbij opmerken, dat op het gebied van den woningbouw de verhouding tusschen de behoefte naar en het aanbod van de aanwezige woningruimte zoo ongunstig is, dat de intensiteit van de behoefte maatgevend geworden is, terwijl de invloed der kapitaalkosten, hoewel niet geheel uitgeschakeld, toch op den achtergrond staat.

De machine-industrie toont evenals de ijzerindustrie een daling in den binnenlandschen en een stijging in den buitenlandschen afzet. Ook hier valt de terugslag in het tweede kwartaal van dit jaar. Ofschon de Deutsche machine-industrie tot die bedrijfstakken behoort, die een betrekkelijk groot deel — volgens berekeningen van het Institut für Konjunkturforschung van 25 pCt. — van hun totale productie in het buitenland afzetten, is het nog onzeker of de toeneming van het aantal buitenlandsche orders het verlies van den binnenlandschen afzet zal compenseren.

Op een teruglopende tendens in den totalen omzet van het land wijst ten slotte ook de beweging van het goederenverkeer der spoorwegen. Terwijl dit verkeer in de eerste drie maanden van dit jaar nog gestegen is en hooger was dan in dezelfde periode van 1927, is voor het tweede kwartaal een achteruitgang waar te nemen.

De ontwikkeling op de arbeidsmarkt geleeek in het eerste kwartaal op die van het vorige jaar. Na de gewone stijging van de werkloosheid in de wintermaanden volgde een even groote en snelle verbetering. Het aantal werkzame personen kan einde Maart zelfs grooter geweest zijn dan op dit tijdstip in 1927. De Aprilmaand toonde echter voor den eersten keer een stijging van het aantal arbeiders met verkorte werktijden, die niet uit seizoensinvloeden te verklaren is, maar in verband met de conjunctuur gebracht dient te worden. De achteruitgang is voorloopig in de industrie voor verbruiksgoederen sterker dan in de industrie voor productiemiddelen.

Wegens de tot voor kort gunstige ontwikkeling van den economischen toestand zijn de loonen gestegen. Een vergelijking van de ontwikkeling der loonen en kosten van levensonderhoud laat, voor zooverre de statistiek bruikbare uitkomsten geeft, vermoeden, dat het reële loonpeil van vóór den oorlog op het oogenblik bereikt en zelfs eenigszins overschreden is, zooals blijkt uit onderstaande statistiek, die aan de publicatie van het statistische Reichsamt ontleend is.

Uurloonen van vakarbeiders.

Periode	Gewogen. Gemiddelde van 12 categorieën	Waaronder					Kosten van levensonderhoud
		Metaal-	Hout-	Chemische	Bouw-	Textiel-	
		Industrie					
in % van 1913							
1913.....	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1925.....	130,8	128,0	142,0	140,9	146,2	134,4	139,6
1926.....	140,7	138,3	155,2	149,5	160,7	143,2	141,1
1927.....	146,1	144,2	164,7	159,3	167,8	155,0	147,6
1e kwart. '27	142,0	137,9	156,0	151,7	160,4	151,4	145,0
2e „ '27	148,7	145,2	164,3	161,9	168,8	152,6	146,9
3e „ '27	150,2	146,3	167,0	161,9	169,8	152,8	147,9
4e „ '27	151,9	147,6	171,6	161,9	172,1	163,1	150,7
1e „ '28	153,7	149,8	174,8	161,9	172,4	168,2	150,7
1 April 1928	156,4	153,1	179,9	171,0	172,8	170,2	150,7
1 Mei 1928	160,7	153,1	179,9	177,2	180,1	170,2	150,6

Wat den afzet betreft, neemt het massaverbruik, dat het grootste deel van de productie opneemt, langzaam toe en schijnt het verbruik van vóór den oorlog — per hoofd der bevolking gerekend — eenigszins overschreden te zijn. Hierop wijzen de cijfers van het vleeschverbruik en de statistiek der weekloonen.

De stijging van de consumptie van voorwerpen voor de noodzakelijkste levensbehoeften houdt nog steeds aan. De statistieken over den omzet der consumptievereenigingen toonen eveneens stijgende cijfers. Daar de omzet door veranderingen in de opslagpolitiek voor een korte periode door een vermeerdering der aangeboden goederensoorten slechts weinig beïnvloed wordt, is de conclusie gerechtvaardigd, dat de levensstandaard van de groote massa in de laatste jaren gestegen is en zich nog steeds in stijgende lijn beweegt. De stand van vóór den oorlog kan, per hoofd berekend en de gestegen voedingskosten in aanmerking genomen, zelfs reeds bereikt zijn.

De uitvoer is het afgelopen halfjaar opnieuw gestegen, maar blijft bij de productie-ontwikkeling nog ten achter. Sedert 1924 heeft de uitvoer zich onafgebroken in stijgende richting bewogen, hoewel de stijging zeer gelijkmatig is geweest. De toenemende koopkracht van de wereldmarkt en de gestegen buitenlandse kapitaalbelegging hebben den afzet van kapitaalgoederen, de typische producten van de Duitse industrie verbeterd, terwijl de rationalisering het concurrentievermogen heeft doen toenemen. De vooruitzichten voor den Duitschen uitvoer zijn gunstig in verband met de toenemende vraag naar kapitaalgoederen door het buitenland.

De dringende behoefte naar ontwikkeling en het natuurlijke streven om het productie-apparaat zoo goed mogelijk te gebruiken, leiden tot een verhooging van den invoer.

De prijsontwikkeling verdient voor de beteekenis, die de buitenlandse handel en de binnenlandsche kapitaalbeleggingen voor de veranderingen in de productie hebben, bijzondere aandacht. Sedert het laatste kwartaal van 1927 concentreert de prijsstijging zich vooral op het gebied der kapitaalgoederen, waardoor niet alleen de buitenlandse, maar eveneens de binnenlandsche afzet wordt getroffen. In een land, waar de rentestand hooger is dan in de concurrerende landen, vormen stijgende prijzen voor kapitaalgoederen een bijzonder sterken rem voor de voortzetting van kapitaaluitbreiding.

In het nauwste verband met de conjunctuur staat de ontwikkeling van de kapitaalmarkt en de vorming van nieuw kapitaal. Voor de expansie van het bedrijfsleven is veel kapitaal op langen termijn nodig. Hoe groot het aandeel van het buitenland in de kapitaalverschaffing is, des te grooter is ook de drang de goederen op de wereldmarkt af te zetten. Hoe groot er evenwel de kapitaallasten zijn, des te moeilijker is ook de reproductie.

In Duitschland, waar de grootere productiviteit niet op de natuurlijke rijkdommen, maar op de groote werkkraft van het volk berust en daarom slechts langzaam kan toenemen is het gevaar van een hoogen rentestand zoo groot, dat het niet lang van de buitenlandse kapitaalverschaffers afhankelijk kan blijven. De binnenlandsche kapitaalvorming moet daarom in Duitschland de belangrijkste bron van kapitaalverzorging zijn.

Wat de binnenlandsche kapitaalvorming van het eerste halfjaar van 1928 betreft, deze is ongeveer gelijk aan die van het halfjaarlijksche gemiddelde van 1927. Indien de industriële productie echter belangrijk afneemt is een vermindering van de binnenlandsche kapitaalvorming te verwachten. Waarschijnlijk zal dan de behoefte aan nieuw kapitaal tevens afnemen, maar daar staat een toeneming van de Dawes-verplichtingen op 1 September tegenover.

Het beroep op de buitenlandse kapitaalmarkt is dit eerste halfjaar weer bijzonder groot geweest, nl. R.M. 1.098 miljoen¹⁾ en overtreft het gemiddelde halfjaarlijksche cijfer van 1927 ten bedrage van R.M. 829 miljoen aanzienlijk. Daarbij dient men de omvangrijke kapitaalverschaffing te rekenen, die door middel van effectenaankoop door het buitenland geschiedt, waarvan geen cijfers bekend zijn, benevens de gelden op korten termijn, die de Duitse geldmarkt in het buitenland opgenomen heeft. Het gevolg van deze groote kapitaalverschaffing was een voortdurend aanbod van buitenlandse deviezen, waardoor de buitenlandse wisselkoersen vele maanden lang onder pariteit noteerden en sommige zelfs bijna het goudinvoerpunt bereikten. De groote toevloed van buitenlandsch kapitaal heeft een dubbele beteekenis voor de Duitse geldmarkt gehad. In de eerste plaats heeft hij een tekort aan kapitaal ten gevolge van de expansie en de te geringe binnenlandsche kapitaalvorming verhinderd en tegelijkertijd de binnenlandsche kapitalisten opgewekt tot een grooter deelneming in Duitse waardepapieren, wat uit de ontwikkeling van het emissiebedrijf en de stijging der beurskoersen blijkt.

Het groote aandeel van het buitenland in de totale kapitaalbehoefte van Duitschland wijst erop, dat Duitschlands economische ontwikkeling voor het grootste gedeelte van de bereidwilligheid van de buitenlandse kapitalisten afhangt. Elders in dit nummer wordt de invloed van de jongste discontoverhoging in New York op de markt voor kort crediet in Duitschland nagegaan²⁾ en er op gewezen, dat de terugvloeiing van de Amerikaansche gelden voor een gedeelte gecompenseerd is door den steun van Zwitserland, Nederland, maar bovenal van Frankrijk. Maar niet alleen voor de geldmarkt, doch ook voor de kapitaalmarkt is de ontwikkeling van de geldmarkt te New York van het grootste belang. Verreweg het grootste gedeelte van de leeningen op langen termijn worden in Amerika geplaatst. Zoo blijkt uit de reeds beschikbare cijfers, dat van de R.M. 1.098 miljoen, die in de eerste helft van dit jaar zijn opgenomen, het aandeel van de Vereenigde Staten meer dan R.M. 800 miljoen bedraagt.³⁾ Daartegenover staat, dat Frankrijk zijn rol van buitenlandschen kapitaalverschaffer weer zal opnemen. In welken omvang dit zal plaats vinden, hangt af van de ontwikkeling van zijn betalingsbalans en de mate, waarin het binnenlandsche bedrijfsleven na de stabilisatie kapitaal noodig heeft.

Een zeer ongunstige factor voor de Duitse kapitaalmarkt zijn de herstelbetalingen, die vanaf 1 Sep-

¹⁾ Het cijfer van het tweede kwartaal van dit jaar, nl. R.M. 742 miljoen, berust op een schatting.

²⁾ Zie het artikel van Dr. K. Mellerowicz in dit blad op blz. 709.

³⁾ Voor het aandeel der Vereenigde Staten in de buitenlandse kapitaalverschaffing op langen termijn in 1925, 1926 en 1927, verwijzen wij naar het artikel „De Buitenlandsche Schuld van Duitschland” in de E.-S. B. van 18 Jan. 1928.

tember met R.M. 750 miljoen toenemen en dan jaarlijksch R.M. 2500 miljoen zullen bedragen.

Onder deze omstandigheden moet Duitschland zijn productie nog hooger opvoeren om op de wereldmarkt een opbrengst te verkrijgen, waarmede het aan zijn verplichtingen kan voldoen. Dit beteekent dan echter, dat het nog economischer zal moeten werken en dus nog meer zijn technische installaties zal moeten perfectionneeren.

Suikerproductie der wereld.

Willett & Gray publiceeren een nieuwe raming van de wereldsuikeroogsten 1927/28 in vergelijking met de cijfers van 1926/27 als volgt:

	1927/28	1926/27
Rietsuiker.		
Noord-Amerika:	Tons	Tons
Texas	63.207	42.112
Porto-Rico	645.000	562.679
Hawaiï Eilanden	773.000	724.403
West-Indië:		
Virginia Eilanden	8.000	7.077
Cuba	4.011.717	4.508.521
Britsch West-Indië:		
Trinidad	67.000	51.982
Barbados	59.000	58.685
Jamaïca	70.000	65.280
Antigua	18.000	23.501
St. Kitts	17.000	18.068
Overige Eilanden	6.000	4.969
Fransch West-Indië:		
Martinique	45.000	45.039
Guadeloupe	33.462	35.673
San Domingo	340.058	303.524
Haiti	15.000	12.563
Mexico	175.000	181.858
Centraal-Amerika:		
Guatemala	30.000	32.432
Overig Centraal-Amerika	65.000	78.740
Zuid-Amerika:		
Demerara	100.000	95.000
Suriname	13.500	13.227
Venezuela	23.500	19.000
Ecuador	23.000	20.321
Peru	350.000	375.963
Argentinië	421.601	475.695
Brazilië	650.000	850.565
Totaal in Amerika..	7.997.525	8.606.877
Azië:		
Britsch-Indië	3.221.000	3.255.000
Java	2.359.050	1.959.948
Formosa en Japan	691.230	523.054
Philippijnen	600.000	584.238
Totaal in Azië.....	6.871.280	6.322.240
Australië	493.049	415.611
Fiji Eilanden	95.114	69.071
Totaal in Australië en Polynesië	588.163	484.682
Afrika:		
Egypte	88.000	90.000
Mauritius	215.000	192.590
Réunion	49.972	56.579
Natal	220.803	216.305
Mozambique	73.000	63.970
Totaal in Afrika....	8.023.045	8.606.877
Europa:		
Spanje.....	9.000	6.719
Totale Rietsuikerproductie	16.138.263	16.039.962
Beetwortelsuiker:		
Europa	7.949.482	6.860.252
Noord-Amerika	965.241	801.246
Canada.....	27.212	31.422
Totale Bietsuikerproductie....	8.951.881	7.692.920
Totaal gen. Riet- en beetwortel	25.090.144	23.732.882

* Deze oogst wordt vrijwel geheel in het land zelf geconsumeerd.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

„The Economist” schrijft: Zooals ons indexcijfer aantoonst, was het gemiddelde niveau van scheepsvrachten voor volle ladingen in de afgelopen maand

2,66 pCt. hooger dan in Juni, een stijging, die het vermoeden wekt, dat het gewone najaarsherstel dit jaar iets vroeger is ingetreden dan anders het geval is. Het Julicijfer, 109,04, staat tegenover 118,21 van verleden jaar en 110,41 van Juli 1925. In de volgende tabel zijn de bewegingen in de verschillende groepen samengevat.

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,1
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Dec. 1926	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Juli 1927	110,5	113,2	111,9	115,8	119,9	138,0	118,2
Aug. „	108,8	122,2	118,2	121,4	121,8	144,2	122,8
Sept. „	111,7	130,8	115,3	119,3	123,7	150,0	125,1
Oct. „	109,8	128,1	116,4	116,4	123,6	144,2	123,1
Nov. „	108,8	128,9	120,1	117,6	125,8	140,7	123,6
December „	105,6	116,2	113,6	114,2	124,9	139,8	119,0
Januari 1928	106,7	106,9	111,4	113,6	121,4	127,3	114,6
Februari „	105,6	106,4	106,2	112,4	114,1	114,0	109,7
Maart „	101,7	104,8	102,8	106,7	115,1	119,3	108,4
April „	101,6	103,7	106,6	105,9	116,2	126,4	110,1
Mei „	101,5	100,7	106,0	110,1	111,9	124,6	109,1
Juni „	99,6	100,4	100,8	104,0	108,8	123,7	106,2
Juli „	103,4	103,7	105,7	99,4	110,3	131,8	109,0

De volgende tabel toont de wijzigingen in iedere groep en sub-groep tegenover de cijfers van de vorige maand; het cijfer 100 stelt telkens het gemiddeld niveau gedurende de periode 1898—1913 voor.

	Index- cijfer	+ of —
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..	111,93	+ 3,67
„ „ thuisvracht.....	125,81	+ 6,46
Middell. Zee; uitgaande vracht	114,88	+ 4,17
„ „ thuisvracht.....	97,81	+ 0,06
Noord-Amerika	103,68	+ 3,25
Zuid-Amerika; uitgaande vracht	80,73	+ 3,97
„ „ thuisvracht.....	130,59	+ 5,81
Indië; uitgaande vracht	101,05	+ 2,10
„ „ thuisvracht	97,70	— 11,28
Het verre Oosten, enz.....	110,34	+ 1,56
Australië	131,75	+ 8,01

Wat de thuisvrachten betreft, waren de zaken niet zeer omvangrijk, maar de vraag naar ruimte voor graanverscheppingen, zoowel van Canada als van Argentinië, bleef vast en de noteringen voor toekomstige verscheppingen van Australië stegen aanzienlijk. Vrachten van Indië waren daarentegen schaarsch. Uitgaande kolenvrachten waren vaster, gedeeltelijk ten gevolge van het opleggen van een aanzienlijke hoeveelheid tonnage en gedeeltelijk van de opneming van een aantal schepen in het graanvervoer naar Rus-

(1913 = 100)

Maand	1924	1925	1927	1928
Januari	117,11	114,49	118,59	98,47
Februari	123,78	115,96	120,54	94,33
Maart	122,09	106,63	118,58	93,17
April	117,22	104,24	111,06	94,59
Mei	114,27	98,23	111,41	93,79
Juni	108,62	91,74	106,54	91,29
Juli	103,75	94,90	101,61	93,73
Augustus	104,43	95,87	105,51	
September	110,50	98,19	107,51	
October	115,55	99,49	105,78	
November	112,76	102,23	106,27	
December	111,21	104,67	102,31	
Jaarl. gemiddeld.	113,44	102,22	109,64	

sische havens. De verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913 blijkt uit de voorafgaande tabel, waarbij het jaar 1926, waarin ons indexcijfer niet zuiver was door de afwezigheid van den Britschen kolenuitvoer, is weggelaten, wegens de slechte voorstelling van het werkelijke prijsverloop.

Hoewel ons tegenwoordig indexcijfer op een peil staat, dat buitengewoon laag is, vergeleken bij dat van andere prijzen, was de stemming van de markt tegen het einde van Juli toch beter dan eenige maanden geleden.

Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederlandsch-Indië.

De maandstatistiek 1928 No. 5 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden bevat o.m. het volgende:

Invoer. De serie van de invoerartikelen omvat 72 artikelen welke in vijf groepen zijn verdeeld.

Van deze groepen valt op te merken dat de textiele goederen zich nog steeds op een aanzienlijk hooger prijsniveau bevinden dan de overige importgroepen. Terwijl de prijzen van eerstgenoemde groep nog ongeveer 1½ maal de vooroorlogse noteringen bedragen, zijn de overige goederen reeds tot plm. 1½ maal de prijzen van 1913 gedaald. Het gemiddelde niveau van de groepen levensmiddelen, metalen en diversen zou zelfs nog lager liggen, indien het groepsindexcijfer niet belangrijk omhoog gedreven werd door het ver boven de overige indexcijfers uitstekende cijfer van een enkel artikel.

Zoo schommelden de indexcijfers van de hier opgenomen levensmiddelen in Mei jl. van 108 tot 173, met uitzondering van het cijfer voor whisky dat 239 bedraagt.

De metalen geven indexcijfers te zien, die tusschen 93 en 152 liggen, uitgezonderd Zweedsch staafijzer en lood met de cijfers 195 en 253.

Onder de diverse artikelen oefent het sigaretten-papier met het indexcijfer 421 grooten invloed uit, ook lucifers staat nog op 213, terwijl de overige indexcijfers van 108 tot 186 oploopen.

In de laatste maanden is het niveau van de *levensmiddelen* aan eenige schommeling onderhevig ten gevolge van de wisselende rijst- en kedeleerprijzen en de daling in de noteringen van Australische ham. Sedert Januari bedragen de indexcijfers 150, 149, 147, 149 en 146.

De petroleum-prijzen stegen aanzienlijk met ruim 54 pCt. in Mei. Dit had tot gevolg dat het gemiddelde indexcijfer van de diverse artikelen van 157 tot 164 steeg.

De prijzen der overige groepen van artikelen zijn in de afgelopen maanden vrij stabiel geweest, hetgeen ook in het algemeene indexcijfer van de invoerartikelen tot uitdrukking komt.

Sedert Januari bedragen deze 155, 155, 154, 155 en 156.

Uitvoer. Prijsverbeteringen aan de voornaamste export-producten bleven ook in Mei nog uit.

De noteringen voor *suiker* en *rubber* daalden, terwijl de *theeprijzen* slechts weinig verbeterden. Ook de *huiden* liepen weer terug in prijs evenals *mais* en *kapok*.

De *peperprijzen* echter handhaafden zich op het hooge niveau van de laatste maanden, stegen zelfs nog iets in navolging van de noteringen te Londen. In verband met de kleinere oogsten van de laatste twee jaar en een gelijk gebleven vraag naar dit product, zijn de voorraden daar ter plaatse gering, hetgeen de prijzen doet stijgen.

Ten gevolge van de bovengenoemde lagere productenprijzen, kwam het indexcijfer van deze groep artikelen in Mei één punt beneden April te staan.

Onder invloed van de hooge pepernoteringen blijft het indexcijfer sinds Maart echter hooger dan het de laatste twaalf maanden is geweest.

De *rubbernoteringen* waren in Mei sinds Januari met ongeveer 56 pCt. gedaald. Het prijsniveau komt thans overeen met dat van 1922. De indexcijfers hebben sedert Januari bedragen 68, 56, 46, 36 en 30.

Na een lichte opleving van de *suikerprijzen* in de maanden Maart en April, zakten deze noteringen wederom in de laatste maanden in.

Uit de achtereenvolgende indexcijfers van *tin* sedert Augustus 1927 blijkt een prijsdaling tot Maart van 22 pCt. beneden den prijs van Augustus. De indexcijfers bedroegen nl. van Augustus t.m. Maart jl. 147, 140, 133, 130, 131, 126, 120, 115. Cijfers voor April en Mei werden nog niet ontvangen.

Het algemeene indexcijfer voor alle groothandelsartikelen tezamen steeg van 149 in Februari en Maart tot 150 in April jl. en tot 151 in Mei.

Indexcijfers van 72 invoer- en 20 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia, Soerabaja en Semarang.

	Invoerartikelen.						Uitvoerartikelen	Totaal groothandel
	Textielgoederen ¹⁾	Levensmiddelen ²⁾	Metalen ³⁾	Chemicaliën ⁴⁾	Diversen ⁵⁾	Totaal		
1913.	100	100	100	100	100	100	100	100
1923.	207	163	174	170	169	180	150	173
1924.	213	164	167	160	168	178	155	173
1925.	208	161	160	150	165	172	146	166
1926.	185	157	151	153	169	165	137	159
Mei 1927.	174	148	152	152	175	161	131	155
Juni	174	147	152	152	174	161	132	155
Juli	173	147	149	150	175	160	128	153
Augustus	175	147	149	149	176	161	130	154
September	175	145	146	147	175	159	129	153
October	175	148	145	146	172	159	128	152
November	173	148	144	146	169	158	128	151
December	173	147	142	145	163	156	127	150
Januari 1928.	172	150	140	145	158	155	130	150
Februari	172	149	140	145	158	155	129	149
Maart	172	147	140	145	157	154	132	149
April	173	149	140	144	157	155	133	150
Mei	174	146	140	144	164	156	132	151

1) 20 art. 2) 12 art. 3) 12 art. 4) 15 art. 5) 13 art.

Kleinhandelsprijzen. De serie indexcijfers van artikelen van in- en uitheemschen oorsprong is zoo samengesteld, dat de inheemsche en de uitheemsche groep geheel parallel zijn.

Overwegenden invloed hebben in Juni de scherpe daling van de eierenprijzen en de lage rijstprijzen in verband met het seizoen op het indexcijfer van de eerste groep gehad.

De eieren daalden ongeveer 25 pCt. in prijs; deze daling is beduidend grooter dan andere jaren in de overeenkomstige maanden plaats vindt en de prijzen zijn na den oorlog ook nog niet zoo laag geweest. Vermoedelijk heeft de gunstige stand van de oogsten van Inlandsche gewassen ook hierop eenigen invloed uitgeoefend.

Een en ander bewerkte, dat het groepsindexcijfer 5 punten daalde, zoodat dit cijfer nog slechts 7 punten boven dat van de groep uitheemsche artikelen staat. In 1927 stond het niveau van de inheemsche goederen nog gemiddeld op 166 en dat der uitheemsche op 147, voor de laatste maand zijn deze cijfers resp. 155 en 148.

Ook eenige importartikelen, o.a. Australisch meel en macaroni, daalden in prijs, waardoor het niveau van deze groep artikelen 2 punten terugliep.

Het gevolg was, dat het algemeene indexcijfer van den kleinhandel met 3 punten daalde tot 152.

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	Inheemsch ¹⁾	Uitheemsch ¹⁾	Totaal	Voeding ²⁾
1913/14	100	100	100	100
1923 ..	194	173	183	182
1924 ..	182	158	170	170
1925 ..	169	152	160	159
1926 ..	169	148	159	156
Juni 1927 ..	167	149	158	155
Juli	167	149	158	156
Augustus	165	149	157	154
September	165	149	157	154
October	163	148	155	153
November	162	148	155	152
December	160	149	155	153
Januari 1928 ..	160	149	154	154
Februari	159	149	154	154
Maart	162	148	154	154
April	160	150	155	154
Mei	160	150	155	154
Juni	155	148	152	150

1) 20 artikelen. 2) 35 artikelen.

Passerprijzen. De gemiddelde passerprijzen van 119 passers op Java en Madoera van de Inlandsche landbouwgewassen waren in 1927 aanzienlijk gedaald. Ook dit jaar blijft het niveau van de prijzen in verband met de ruime oogsten nog laag, zelfs beneden 1927. Zeer sterk gedaald in prijs zijn vooral in de laatste maanden cassave, gaplek en aardnoten.

BOEKAANKONDIGING.

Banking and Currency Development in South Africa. (1652—1927). Deur Dr. E. H. D. Arndt. Juta & Co. 1928. (Bl. 506).

Die belangstelling in ekonomiese vraagstukke en die navorsing op hierdie gebied het in Suidafrika eers gedurende en na die oorlog in erns begin; dus in ooreenstemming met die algemene internasionale belangstelling in ekonomiese probleme deur die omwentelinge van die oorlog veroorsaak.

Hoewel in 'n jong land die gevaar groot is dat suiver teoretiese-wetenskaplike werk verdring word deur die eise van die praktyk of probleme wat om direkte behandeling vra, en die tyd in Suidafrika miskien aangebreek is dat meer gedoen word ook aan die bevordering van die ekonomiese teorie, is die eerste vereiste waarskynlik nog die versameling van volledige en vertroubare gegewens beide vir die bevordering van wetenskaplike ekonomiese insig en vir die formulering van 'n ekonomiese politiek.

Veral in hierdie lig verwelkom ons die uitvoerige werk van Dr. Arndt oor die ontwikkeling van die Suidafrikaanse geld- en bankwese. Die karakter van die boek is dan ook byna uitsluitend *beskrywend*, en die hoofkenmerk waarskynlik die noukeurigheid en volledigheid waarmee alles beskrywe word; hierby tree een gevolgtrekking na vore, nl. dat dit alleen die resultaat kan wees van jarelange soek en navorsing na elke bron wat enigszins nodige informasie kon verskaf. Dit blyk ook uit die omvangryke bronne-opgawe. Die versameling van gegewens is al in 1921 begin, en die boek is 'n verdere uitwerking van 'n Dr. tesis aan die Columbia Universiteit.

Die boek word verdeel in twee gedeeltes, nl. 1. Geldwese (9 hoofstukke en 163 bladsye), en 2. Bankwese (14 hoofstukke en 321 bladsye), met 'n naskrif oor die opkoms van Spaarbanke in Suidafrika (21 bladsye).

In Deel 1 word die geldtoestande aan die Kaap, die depresiasie van die ryksdaalder vanaf ongeveer 1795 tot 1825 (veral hoofst. 2.), die vervanging van die ryksdaalder as ruilmiddel in 1841 deur sterling hoewel dit as rekeneenheid nog lang in gebruik was ook in die Vrystaat en Transvaal (Hoofdst. 3.), die verwarde geldtoestande in die Vrystaat en Transvaal in die vroeë jare, die depresiasie van die mandaten of „bluebacks” veral deur ooruitgifte in die 60'er jare (Hoofst. 4 en 5.), noukeurig beskrywe. Hoofst. 7—9 word gewy aan die muntwese veral in sover dit die eie aanmunting in Suidafrika betref. Interessant is hier die verskillende voorstelle voor tot die oprigting van die Munt van die Transvaalse Republiek in 1891 oorgegaan is, en veral die voorstel of raad van Prof. Pierson van Amsterdam, (Bl. 138—140).

In deel 2 word die geskiedenis van die bankwese in die Kaap Kolonie ongeveer verdeel in 3 gedeeltes, hoewel daar nie spesiaal op gewys word nie, nl. 1. Die periode van regeringsbanke, waarby die Lombard Bank, opgerig in 1793, en die Diskontobank uitvoerig behandel word. (Hoofdst. 1.). 2. Die periode van private banke, nl. die „distriksbanke”. Tê omslagtig word in 40 bladsye, hoofst. 2 en 3, alle moontlike voorstelle en skemas weergegee voor tot die oprigting van die eerste bank, die Cape of Good Hope Bank, in 1836 oorgegaan word. 3. Die koms van die Imperiale Banke, dws. met die hoofkantoor in Londen en gefinansieer met Engelse kapitaal, die verdwyning van die distriksbanke en die takuitbreiding van die groot banke, (Hoofst. 4 en 5.)

In hoofst. 7—10 word die ontwikkeling van die bankwese in Natal, die Vrystaat en Transvaal nagegaan, en weer word besonder noukeurig al die moontlike voorstelle bespreek wat die oprigting van die Nasionale Bank van Transvaal voorafgegaan het; vir Nederlandse lesers sal veral interessant wees die voorstel van die Nederlandse Handelsmaatskappy, bl. 348

—352, die advies van Prof. Pierson, bl. 362—363, en die belangstelling van die Nederlandsch-Zuid-Afrikaanse Vereniging, bl. 373.

Tenslotte word in hoofst. 11 tot 13 die ontwikkeling in die 20ste. eeu nagegaan; die verdere konsentrasie in die bankwese; die voorstelle tot oprigting van 'n staatsbank; die koms van die Reserwebank in 1920, en dan die wetgewing op handelsbanke in die 4 provinsies.

Met sy konklusies in hoofstuk 14 kan ek in hoofsaak saamgaan, bv. oor die onwenslikheid van 'n staatsbank, ooreenstemming met die aanbevelinge bevat in die Kemmerer-Vissering Verslag, noodsaaklikheid van eenvormige en volledige wetgewing, ens. Waar hy egter 'n „Superintendent of Banks” op die Amerikaanse of Kanadese monster aanbeveel, lyk dit my of dit nie voldoende baseer is op 'n vergelyking van die behoeftes in die twee lande nie, en het hy die „probleem” van staatstoetsing nie juis aangeraak nie.

Ons het dus net 'n vlugtige indruk probeer gee van die inhoud van die boek. Wat die algemene karakter daarvan betref, is dit in die eerste plek van betekenis om die belangrike gegewens wat verstrekkend word, gegewens wat meesal nie maklik te kry was nie, en om die lig wat dit gooi veral op vroeëre toestande in verband met die geld- en bankwese van Suidafrika. Deur die uitermate volledigheid en die strewe om alle moontlike informasie te verskaf, die uiteensetting van alle van skemas of voorstelle tot oprigting van banke, ens., die weergawe van die opinies van verskillende persone, koerante en kommissies van ondersoek, en die lang kwoteringe wat hieruit volg, word 'n seker mate van verwarring by die leser gewek, en verlies die boek beslis baie aan oorsigtelikheid. Deur die indeling in twee gedeeltes kom heelwat herhaling voor omdat dieselfde periodes tweemaal moet behandel word — waar ons die ontwikkeling van die geld- en bankwese wil sien as deel van 'n algemene ekonomiese ontwikkeling, sou 'n gesamentlike behandeling van geldwese en bankwese waarskynlik die voorkeur verdien.

Diepergaande navorsing of beskouinge oor probleme of verskynsels wat in verband met die gesketsde ontwikkeling op die voorgrond gekom het, 'n eie sienswyse, 'n breë wetenskaplike beskouingswyse, of 'n verwysing na soortgelyke ontwikkelinge of vraagstukke in ander lande of tye word, met 'n enkele uitsondering, tevergeefs gesoek. Ons vind dit bv. by die blote weergawe van feite oor die depresiasie van die ryksdaalder, en geen eie beskouing oor die oorsake daarvan of 'n verwysing na die soortgelyke depresiasie van die pond sterling gedurende ongeveer dieselfde tyd; of weer in die volledigheid waarmee die verdwyning van al die distriksbanke nagegaan word, maar sonder 'n samevattende of gebalanseerde beskouing oor die oorsake van die konsentrasieproses in die Suidafrikaanse bankwese of enige verwysing na 'n soortgelyke ontwikkeling in ander lande of 'n vergelyking van die oorsake van die konsentrasie in die verskillende lande. Ook by die kort beskrywing van die verskillende kriesisse voel ons geen verband met die konjunkturbeweging in ander lande. Meer voorbeelde is onnodig. By dit alles kan aan 'n indruk van oppervlakkigheid nie ontkom word nie.

As 'n verhaal (sien bl. 457.) van die Suidafrikaanse geld- en bankwese, as 'n bron van informasie wat alleen die resultaat kan wees van jarelange en geduldige navorsing, is die werk interessant en van groot waarde; „wetenskaplik” kon dit veel meer interessant en waardevol gewees het.

C. G. W. SCHUMANN.

Rotterdam, 16 Juli 1928.

ONTVANGEN:

De Japansche Katoenindustrie door W. H. de Roos, wnd. consul der Nederlanden te Kobe. 's-Gravenhage, z. j.; Algemeene Landsdrukkerij.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 13 Augustus 1928.

Over 't geheel genomen hebben de groote fondsenmarkten ook in de afgelopen week een kalm voorkomen behouden, wat voor een deel nog mag worden toegeschreven aan het vacantiezeizoen en voor een ander deel ongetwijfeld ook aan de nog steeds heerschende onzekerheid ten aanzien van de ontwikkeling der geldmarkt. Intusschen blijven de omzettingen te New York nog tamelijk uitgebreid en waren deze meesttijds boven de 2 miljoen shares per dag. Ook kwamen er hier in enkele speciale fondsensoorten vrij sterke fluctuaties voor, als gevolg van een heftigen strijd tusschen haussiers en baissiers, waarbij laatstgenoemden meestal aan de winnende hand bleven. Overigens was de thans verlopen week niet ongunstig ingezet; vele fondsensoorten kwamen op eenige ontspanning op de geldmarkt op hoogere koersen, echter hebben de later weer aantrekende geldkoersen en de vrees, dat het disconto opnieuw verhoogd zou worden — zij het ditmaal dan ook slechts met $\frac{1}{2}$ pCt. — de stemming weer verzwakt en bleef men ten slotte algemeen op een iets lager niveau. Slechts Beet Sugars, Bethlehem Steels, Steels, General Motors, Sears Roebuck en een paar Spoorwegshares maakten hierop een uitzondering. General Motors sloten inmiddels niet op het hoogste punt ten gevolge van eenige teleurstelling over het niet declareeren van een extra-dividend, waarop aanvankelijk verwachtingen bestonden.

Gevoelig als de Berlijnsche beurs zich ook ditmaal voor Wallstreet toonde, heeft ze vrij getrouw de bewegingen van New York nagevolgd, met dit verschil echter, dat het slot iets gunstiger is geweest. Dit laatste vermoedelijk als gevolg van de omstandigheid, dat Londen ook deze week, in strijd met de te Berlijn gekoesterde vrees, het disconto onveranderd liet. Inmiddels zijn de slotprijzen van deze week in vele gevallen niet onbelangrijk onder die van de vorige periode, daar in verband met de naderende medio-rescontre vrij omvangrijke liquidaties plaats hadden gevonden. In Electriciteitswaarden en ook in de Farben- en Kalifondsen waren de omzettingen tamelijk levendig, overigens echter maken de Berlijnsche beursberichten melding van een zeer kalmen handel.

Ook te Londen blijft een apathische stemming heerschen. Toch blijven de koersen van onderscheiden fondsensoorten zich tamelijk wel op het oude niveau handhaven. Want al bestaat er geen kooplust, ook in verband met den nog verre van bevredigenden gang van zaken in tal van industrieën, aan den anderen kant schijnt er ook geen reden voor aanbod aanwezig te zijn. Als gevolg van een en ander blijven de koersfluctuaties gering en zijn deze ietwat onregelmatig. Kunstzijde-aandeelen waren lusteloos. Rubberaandeelen, die in het midden van de week iets opliepen, verflauwden later weer.

Gunstiger is de Parijsche beurs gestemd geweest, althans in de eerste weekhelft, waartoe ongetwijfeld werd bijgedragen door de nog steeds zeer bemoedigende berichten omtrent de ontwikkeling van de algemeene conjunctuur in Frankrijk. In tal van waarden hebben zeer levendige transacties plaats gevonden, waarbij vooral de bankaandeelen weer gefavoriseerd zijn geweest. Ook spoorweg-, petroleum- en rubberaandeelen waren gunstig gedisponeerd, hoewel later de belangstelling algemeen verminderde en het slot vrij lusteloos was.

Ten onzent waren de omzettingen wederom niet groot, noch op de *beleggingsmarkt*, noch op de *aandeelenmarkt*.

Alleen heeft er in het begin dezer week nogal wat vraag bestaan voor Hollandsche Staatsfondsen, waarbij een vaste stemming aan den dag trad. Trouwens ook de meeste buitenlandse obligatiesoorten hebben van een vaste tendens blijk gegeven, echter zonder dat noemenswaardige affaire hierin te constateeren viel. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: $104\frac{1}{4}$, $104\frac{7}{8}$; $4\frac{1}{2}$ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: $101\frac{7}{16}$, $101\frac{3}{8}$; $4\frac{1}{2}$ pCt. Ned.-Indië 1926: $99\frac{1}{8}$, $99\frac{3}{16}$; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100; $87\frac{1}{4}$, 87; 8 pCt. Sao Paulo 1921: $106\frac{5}{16}$, $106\frac{1}{4}$.

Op de aandelenmarkt hebben, als steeds den laatsten tijd, de *binnenlandsche industriesoorten* de meeste belangstelling gehad, ofschoon de affaire in kunstzijde-aandeelen en Philips lang niet van die beteekenis meer is als eenigen tijd geleden. De stemming is daarbij ook niet meer zoo geanimeerd. Wel bestaat er niet veel aanbod, doch vraag doet er zich ook weinig voor, zoodat de koersen eer eenige neiging tot dalen toonen. Wat kunstzijde-aandeelen betreft, doen de berichten omtrent voortdurende sterke uitbreiding der productie en omtrent prijsverlaging, hier en daar, aan de koersen natuurlijk ook geen goed, en voor 't overige bleef de zwakkere houding van Berlijn hier ook niet zonder invloed. Philips-aandeelen bleven ten slotte ook enkele procenten lager. Aandeelen van Berkel's Patent en Intern. Gewapend Beton bleven bij voortdurende vast. Ook Margarine Unies hebben zich verder weer kunnen verbeteren. Van de *buitenlandsche* soorten hebben Zweedsche Lucifers en aand. Krueger & Toll zich door een vaste stemming gekenmerkt. Separators bleven prijshoudend. Aandeelen Ougrée Marihay, aanvankelijk verder oplopend, hebben vervolgens een vrij scherpe reactie weer te zien gegeven. Centrale Suiker Mij.: $79\frac{1}{4}$, $81\frac{1}{2}$; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 219, 214; Internationale Viscosa: 102, 101; Margarine Unie: $227\frac{3}{4}$, $237\frac{3}{4}$; Maekubee: $193\frac{1}{2}$, $189\frac{1}{4}$; Ned. Kunstzijdefabriek: 439, $430\frac{1}{2}$; Philips Gloeilampenfabr.: 762, $752\frac{1}{4}$; Vereenigde Blikfabrieken: 193, $199\frac{3}{4}$; Ougrée Marihay: 356, 359; Separator: $169\frac{1}{2}$, $169\frac{3}{4}$; Zweedsche Lucifer Mij.: 412, $414\frac{1}{2}$.

De afdeling der *tabaksaandeelen* heeft niets bijzonders opgeleverd. Nu de voorjaarsinschrijvingen zijn afgelopen en de berichten omtrent den nieuwen oogst hebben uitgewerkt, interesseert de speculatie zich weinig meer voor Tabakswaarden en blijven de transacties tot enkele beleggingsorders beperkt. Oude Deli's en Senembah's zijn daarbij enkele procenten teruggelopen, terwijl ook Deli-Batavia ten slotte iets lager bleven. Daarentegen hebben Besoeki's een vaste houding te zien gegeven. Arendsburg: 653, 650; Besoeki Tabak Mij.: 540, 545; Deli Batavia: 547, 544; Deli Mij.: $435\frac{1}{4}$, $428\frac{1}{2}$; Oostkust: $188\frac{7}{8}$, 190; Senembah: 539, 531.

Suikeraandeelen hebben meerendeels een vast verloop gehad, dank zij de tamelijk belangrijke afdoeningen van de Visp., waarbij voor superieur f 13,50 werd bedongen en voor hoofdsuiker f 12,25 à f 12,50. Overigens kwam er in de suikerprijzen nog niet veel verandering. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 165; H.V.A.: $686\frac{1}{4}$, $690\frac{1}{2}$; Javasehe Cultuur Mij.: $381\frac{1}{4}$, 377; Kalibagor: 395, 392; Moormann: 318, 324; Ned.-Ind. Suiker Unie: $243\frac{1}{4}$, $245\frac{1}{2}$; Poerworeljo: 106, 108; Sindanglaet: $408\frac{1}{2}$, 409; Tjepper: 733, 760; Watoetoelis Poppoh: 770, 774.

Rubberaandeelen hebben eenige geringe vraag ontmoet in de eerste weekhelft als gevolg van de iets stijgende rubberprijzen, welke stijging verband hield met de opnieuw sterker geworden statistische positie van het artikel. Blijkens het weekoverzicht van Symington & Sinclair bedroe-

INDUSTRIEELLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM

LONDEN

BERLIJN

PARIJS

KOPENHAGEN

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 10.000.000.—

VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES f 7.900.000.—

Financiering van den afzet van industrieele producten.

gen de rubbervoorraden op ult. December 1927 totaal 262.500 ton, op ult. Mei jl. 227.014 ton en op ult. Juni jl. 204.962 ton, waarna een verdere afname nog moet hebben plaats gehad. In de tweede weekhelft werd de stemming voor het artikel evenwel weer iets zwakker, waardoor alle kooplust weer verdween. Amsterdam Rubber: 235 $\frac{1}{8}$, 237 $\frac{5}{8}$; Deli Batavia: 165, 168; Hessa Rubber: 306, 310; Indische Rubber: 260, 255; Java Caoutchouc: 149, 154 $\frac{3}{4}$; Kali Telepak: 242, 248 $\frac{1}{2}$; Kendeng Lemboe: 307, 316; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 285, 289 $\frac{1}{2}$; R'dam Tapanoeli: 114 $\frac{1}{2}$, 114 $\frac{1}{4}$; Serbadjadi: 186, 189 $\frac{1}{2}$; Sumatra Rubber: 186, 183 $\frac{1}{2}$; Ver. Ind. Cultuur Ondernemingen: 135, 138 $\frac{1}{2}$; Intercontinental Rubber: 10 $\frac{5}{8}$, 10 $\frac{1}{4}$.

Van *petroleumaandeelen* zijn Koninklijke voortdurend vast gestemd geweest in overeenstemming met de nog steeds gunstig blijvende stemming van olieaandeelen te New York. Voor Parijsche rekening werd bovendien eenig materiaal uit de markt genomen. De overige oliesoorten bleven verwaarloosd. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 396, 402 $\frac{3}{4}$; Gec. Holl. Petr. Cie.: 199 $\frac{1}{2}$, 203 $\frac{1}{2}$; Kon. Petr. Mij.: 416 $\frac{1}{4}$, 421 $\frac{3}{4}$; Perlak Petroleum: 81, 82 $\frac{3}{8}$; Poudawa: 197 $\frac{1}{8}$, 18; Marland Oil: 39 $\frac{3}{16}$, 37 $\frac{3}{8}$.

*Scheepvaart*aandeelen, hoewel bijna zonder affaire, lieten toch een lichte verbetering zien, vermoedelijk als gevolg van het iets gestegen vrachtenindexcijfer over de maand Juli jl. Holland-Amerika Lijn: 72 $\frac{1}{2}$, 77 $\frac{1}{4}$; Java-China-Japan Lijn: 130 $\frac{1}{2}$, 131 $\frac{1}{2}$; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 85 $\frac{1}{2}$, 87; Ned. Scheepvaart Unie: 207, 208 $\frac{1}{2}$; Nievelt Goudriaan: 111 $\frac{1}{2}$, 112 $\frac{1}{2}$; Stoomv. Mij. Nederland: 192 $\frac{3}{4}$.

Op de *mijnenmarkt* blijven Boetons en Exploraties nog de aandacht trekken door een vaste stemming, doch overigens geeft deze afdeling weinig bijzonders te zien. Redjangs bleven prijshoudend. Alg. Exploratie Mij.: 109 $\frac{3}{8}$, 109 $\frac{3}{4}$; Boeton Mijnbouw Mij.: 182 $\frac{1}{2}$, 188; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 106 $\frac{1}{2}$; Redjang Lebong: 153, 154 $\frac{1}{4}$; Singkep Tin Mij.: 364, 356.

Bankaandeelen stil doch prijshoudend. Koloniale Bank en Ned.-Ind. Handelsbank waren vast. Amsterdamsche Bank: 181 $\frac{1}{4}$, 181 $\frac{1}{2}$; Incasso Bank: 127 $\frac{3}{4}$; Javasche Bank: 310, 313; Koloniale Bank: 248 $\frac{1}{2}$, 252 $\frac{3}{4}$; Ned.-Ind. Handelsbank: 165 $\frac{1}{4}$, 168 $\frac{1}{2}$; Ned. Handel Mij.: 176 $\frac{1}{2}$, 177 $\frac{1}{2}$; R'damsche Bankverg.: 99 $\frac{3}{4}$, 100; Twentsche Bank: 141.

Amerik. shares nagenoeg zonder affaire en wat stemming betreft, zich geheel aansluitend bij Wallstreet. American Smelting & Refining Cy.: 201 $\frac{7}{8}$ (ex div.), 197 $\frac{7}{8}$; Anaconda Copper: 135, 133 $\frac{1}{4}$; Studebaker: 73 $\frac{5}{16}$, 72 $\frac{3}{4}$; U. S. Leather Comp.: 45 $\frac{1}{8}$, 44; U. S. Steel Corp.: 142 $\frac{1}{4}$, 142 $\frac{3}{8}$; Atchison Topeca: 189 $\frac{3}{4}$; Baltimore & Ohio: 108; Erie: 52 $\frac{1}{2}$, 51 $\frac{3}{4}$; St. Louis & San Francisco: 113 $\frac{1}{4}$; Union Pacific: 193, 191; Wabash Railway: 73, 72.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 14 Augustus 1928.

Bijna de geheele week is tarwe weder flauw geweest, en aan alle markten in in- en uitvoerlanden heeft de prijsdaling verderen voortgang gemaakt. De reden daarvoor ligt bij voortdurende in de groote oogsten in Canada en de Verenigde Staten. In de verwachting, dat het op 10 Augustus te publiceren Washingtonsche maandelijksche oogst-rapport zeer gunstig zou zijn, onthield men zich aan de meeste Europeesche markten in het begin der week zooveel mogelijk van inkoop. Een uitzondering vormde slechts Antwerpen, waar op 7 Augustus op het gedaalde prijsniveau veel zaken werden gedaan. Ook bestond er wat meer kooplust in Duitschland, maar levendig was de markt daar toch allerminst. Toen het Washingtonsche marktbericht gepubliceerd werd, overtrof dit nog de verwachtingen. Voor de wintertarwe bevatte het een opbrengst-raming van niet minder dan 579 miljoen bushels, hetgeen 35 miljoen meer

is dan de schatting van een maand geleden. Van de voor-spelling van den voorzomer, dat de Verenigde Staten zeer veel minder wintertarwe zouden produceren dan in het vorige jaar, is dus niets overgebleven, en zelfs is de raming nu 27 miljoen bushels grooter dan de vorige oogst. Nog grooter was in vergelijking met het vorige maandrapport de verbetering voor de zomertarwe, want tegenover 257 miljoen bushels op 1 Juli wordt de oogst nu geraamd op 312 miljoen, terwijl die in het vorige jaar 319 miljoen heeft bedragen. De Verenigde Staten beschikken dus over belangrijk meer tarwe dan in het vorige jaar, en het ligt voor de hand, dat het maandrapport dadelijk heeft geleid tot een nieuwen sterken prijsval. Deze was tevens het gevolg van de voortdurend buitengewoon gunstige berichten uit Canada, waar men met den tarweoogst reeds begonnen is, en waar de opbrengst grooter zal zijn dan ooit te voren. Ook in Zuid-Oost Europa zijn de resultaten van den tarweoogst zeer gunstig, en zoowel Hongarije als Zuid-Slavië en Roemenië hebben aanzienlijk grootere oogsten dan in het vorige jaar, waardoor zij tot flinken export in staat zullen zijn. Tevens heeft het gunstige weder der laatste weken hier en daar in Noord-Westelijk en in Westelijk Europa den toestand verbeterd, en hoewel daar niet van groote oogsten sprake zal zijn heeft toch die verbetering als baisse-factor gewerkt. De vraag naar tarwe is in de invoerlanden ook na de publicatie van het Washingtonsche bericht slecht gebleven, en de voortdurende verlaging van het prijspeil heeft nog geen herstel der vraag met zich gebracht. Wel vraagt men zich af, of niet de groote omvang der Noord-Amerikaansche oogsten reeds in de prijzen is verdiscon-teerd, maar de ondernemingslust blijft nog steeds zeer gering. Ook de uitstekende vooruitzichten in Argentinië en Australië werken daartoe mede. Intusschen is op 11 Augustus eindelijk eenige reactie ingetreden, die op den 13den, na eenige weifeling, voortging. Chicago sloot echter nog 4 dollarcent per 60 lbs. lager dan een week tevoren. Te Winnipeg bedroeg sedert 5 Augustus de daling (op den 6den was de markt gesloten) ongeveer 6 cent, terwijl aan de Argentijnsche termijnmarkten de prijzen in den loop der week 30 à 45 centavos per 100 KG. gedaald zijn.

Voor rogge schijnen de vooruitzichten voor de in het nieuwe seizoen beschikbare hoeveelheden er lang niet zoo gunstig uit te zien als voor tarwe. Wel is ook voor rogge de raming van den oogst der Verenigde Staten verhoogd, doch die bedraagt altijd nog slechts 43 miljoen bushels tegenover een opbrengst van bijna 59 miljoen in het vorige jaar. Uit Zuid-Oostelijk Europa worden wel goede rogge-oogsten gemeld, doch veel grooter dan in vorige jaren zijn die niet, terwijl in Duitschland en de Noordsche landen de berichten sterk uiteen loopen en lang niet overal gunstig zijn. Hetzelfde geldt ook voor Polen. Overvloed van rogge, zooals die voor tarwe te verwachten is, is dus voor het komende seizoen niet waarschijnlijk, maar wel heeft de roggeprijs in Noord-Amerika in sterke mate meegedaan aan de algemeene prijsdaling. De wereldverschepingen voor rogge blijven klein, en de voorraden van buitenlandsche rogge in West-Europa zijn dan ook slechts van beperkten omvang. Nu echter in Duitschland en Nederland het oogsten der nieuwe rogge heeft aangevangen, is daaraan trouwens ook weinig behoefte. Toch bestaat althans in Nederland voor de beperkte hoeveelheden buitenlandsche rogge, welke aangeboden worden, geregeld wel kooplust. Een bescheiden prijsherstel heeft aan de termijnmarkt te Chicago op 13 Augustus ook voor rogge plaats gevonden, doch het slot was nog ongeveer 5 dollarcent per 56 lbs. lager dan op den 6den. Tot de gedaalde roggeprijzen bestond speciaal in Duitschland de laatste dagen eenige belangstelling en op Septemeraflading kwamen nogal eenige zaken uit Noord-Amerika tot stand, ook naar Nederland.

Voor maïs is de marktstemming, welke in de vorige week, vooral voor spoedige posities, nog vast te noemen

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	5/11 Aug. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	5/11 Aug. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	1928	1927
Tarwe.....	52.681	1.294.836	1.240.206	—	42.385	39.252	1.337.221	1.279.458
Rogge.....	2.731	135.244	256.262	—	—	403	135.244	256.665
Boekweit.....	297	12.859	13.000	—	—	67	12.859	13.067
Maïs.....	14.250	571.032	867.886	287	121.310	124.629	692.342	992.515
Gerst.....	9.385	216.294	268.815	—	3.540	6.829	219.834	275.644
Haver.....	4.394	121.500	137.656	—	383	2.728	121.883	140.384
Lijnzaad.....	100	115.514	156.873	7.210	226.137	151.066	341.651	307.939
Lijnkoek.....	5.397	123.718	116.569	—	1.184	—	124.902	116.569
Tarwemeel.....	60	69.088	69.346	—	24.081	23.273	93.169	92.619
Andere meelsoorten.....	—	5.736	7.664	—	—	—	5.736	7.664

Liverpoolnoteeringen	Oost. koersen	31 Juli	8 Aug.
		1 Aug.	8 Aug.
F.G.F. Sakellaridis	18,95	18,50	
G.F. No. 1 Oomra	7,45	7,15	
	T.T. op Br.-Indië	1/5 3/4	1/5 3/4
	T.T. op Hongkong	2/0 1/4	2/0 1/8
	T.T. op Shanghai	2/8	2/7 1/4

KOFFIE.

In de afgelopen week bleef de markt onveranderd en ook in de kost- en vracht-aanbiedingen van Brazilië en in de cif-prijzen van Nederlandsch-Indië kwam geen wijziging van eenige beteekenis. Aan de loco-markt daarentegen was gewassen Robusta ten gevolge van beperkt aanbod weder vaster en de officieele notering dezer soort moest dan ook met 1/2 ct. worden verhoogd. In Santos was de afzet nog altijd slecht op onveranderde prijzen. Aan de termijnmarkt liepen de prijzen, in navolging van de buitenmarkten, iets op en het Gemengd contract wijst bij het afsluiten van dit bericht noteringen aan, ongeveer 1/2 à 1 ct. hooger dan een week geleden.

Nieuws van veel beteekenis werd uit de productielanden niet ontvangen. Te Santos heeft de voorraad in de laatste dagen geschommeld om het cijfer van 1.200.000 balen, dat indertijd als minimum voor deze markt door het Verdedigings-Comité was vastgesteld, doch dat sedert dat oogenblik feitelijk nooit is bereikt. Uit het feit, dat dit cijfer nu van tijd tot tijd zelfs wordt overschreden, wordt door velen afgeleid, dat de mogelijkheid van verlaging der limiet van de dagelijksche aanvoeren naar die haven zeer groot is. Omtrent den volgende Santos-oogst melden telegrafische berichten uit particuliere bron, dat de Augustus-bloei buitengewoon goed is geweest. Van Bahia wordt bericht, dat de loopende oogst, die ditmaal eenigszins vertraagd is en eerst in de maand October in voldoende hoeveelheden zal afkomen, van uitstekende kwaliteit moet zijn, terwijl ook van Parana gemeld wordt, dat de loopende oogst, welke thans begint af te komen, ditmaal zeer fraai is.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 105/- à 107/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 107/6 à 109/-, terwijl zij van Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 76/6 à 77/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Augustus-verscheping, 37 1/2 ct., Benkoelen Robusta, Augustus-verscheping, 39 ct., Mandheling Robusta, Augustus-verscheping, 43 1/2 ct., alles per 1/2 KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-notering bleef onveranderd 65 ct. per 1/2 KG. voor Superior Santos, doch die van Robusta werd verhoogd van 51 1/2 op 52 ct.

COPRA.

De markt bleef gedurende de afgelopen week zeer flauw gestemd. Indië blijft vooral met vroege termijnen dringend verkooper, terwijl bij consumenten alleen vraag bestaat voor September/October, en October/November aflading.

De markt sluit met de volgende noteringen:

Ned.-Ind. fms. stoomend	f 29 7/8
" " " Aug./Sept. afl.	" 30 1/4
" " " Sept./Oct. afl.	" 30 3/4
" " " Oct./Nov. afl.	" 30 7/8

IJZER.

De ruwijzermarkt van het Continent heeft sinds ons vorig overzicht geen wijziging ondergaan.

De voortdurend slechte stemming op de Cleveland ijzermarkt heeft een verdere beperking van de productie ten gevolge gehad. Op de hausse aan de staalmarkt, waarvan wij twee weken geleden melding maakten, is nu, na een korten stilstand, een verdere opwaartsche beweging gevolgd.

VERKEERSWEZEN.**VRACHTENMARKT.**

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt was de afgelopen week vast en de vrachten werden tegen het einde der week beter. Er was over het algemeen een flinke vraag naar tonnage en er werden totaal circa 40 booten bevracht. Het grootste gedeelte werd bevracht van Montreal naar het Continent op basis van 12 1/2 cents naar Antwerpen/Rotterdam per einde Augustus/begin September, tot 12 1/2 cents per September, tot 14 1/2 cents per laatste helft October en tot 15 1/2 cents per November. In vele gevallen werd de optie Hamburg/Bremen gegeven tegen 1 cent extra. Ook naar de Middellandsche Zee is meer vraag en werd per Augustus 16 1/2 cents en per October 16 3/4 cents betaald. Van

de Golf van Mexico werd naar Antwerpen/Amsterdam/Rotterdam per Aug./Sept. 14 1/2 cents betaald en naar Antwerpen/Hamburg range per December 16 cents.

De suikerbevrachters van West-Indië zijn niet met de algemeene betere vraag van Amerika medegegaan en de eenige bevrachtingen van de afgelopen week zijn een 64/6800 tonner naar de gebruikelijke U.K./Continent havens tegen 17/- per begin September en een 7/7500 tonner tegen 16/3 per den zelfden termijn. Van New York was eenige vraag naar tonnage voor ruwe suiker en werd een 6600 tonner bevracht naar U.K./Continent per midden Augustus tegen 16/6 basis één haven en een 4000 tonner naar het Continent tegen hetzelfde cijfer.

De vraag naar tonnage van La Plata is de afgelopen week iets grooter geworden, doch de vrachten zijn grotendeels onveranderd gebleven. Voor prompte booten was het moeilijk een lading te vinden en kleine booten waren genoodzaakt 22/- van boven La Platahavens te accepteren naar U.K./Continent. Per tweede helft Augustus werden groote booten gedaan naar U.K./Continent tegen 21/6 en tegen dezelfde vracht per September/October. Van Buenos Aires is 18/3 geaccepteerd naar Antwerpen/Rotterdam per Augustus. Voor het nieuwe seizoen is van Bahia Blanca een 7500 tonner bevracht naar U.K./Continent tegen 22/- per 15 Jan./15 Febr.

De meeste chilialpeter bevrachters bleven het resultaat afwachten van de Conferenties te Londen en Valparaiso betreffende de centralisatie van de verkoopen, zoodat deze markt de afgelopen week zeer kalm was. Bevrachters toonden wel eenig interesse in ruimte per lynbooten. 1500 tons werd geboekt door een prompte boot, ladende in Iquique naar Antwerpen/Rotterdam/Bremen/Hamburg tegen 18/6 netto, terwijl 2000 tons is geboekt per 25 Aug./25 Sept. naar Duinkerken/Antwerpen/Rotterdam/Hamburg tegen 22/6.

De oostelijke afdelingen waren nagenoeg alle kalm. Van Saigon is de vraag naar tonnage echter aanzienlijk toegenomen en een Augustus boot werd bevracht naar U.K./Continent tegen 28/6 voor rijst en een Sept./Oct. boot van handige grootte tegen 30/-, optie maïs 30/9 d.

Er is een flinke vraag naar tonnage van den Donau, doch bevrachters zijn niet bereid hun vrachtidee te verhoogen, nl. 14/6 tot 14/9 per Augustus en 15/6 per September. Een 5300 tonner is bevracht per laatste helft Augustus tegen 14/9 naar het Continent. De Zwarte Zee bleef kalm en de eenige bevrachting is een boot naar het Continent tegen 13/-, optie Scandinavië 14/6.

De ertsvrachten van de Middellandsche Zee zijn vast, doch er ging niet veel om. Er werd o.m. betaald: Almeria Pier/Rotterdam 5/3, Les Falaises/Rotterdam 5/6 en La Calera/Middlesbro 7/9. De markt van de Golf van Biscaye was kalmer en de vrachten naar het Continent zijn iets lager. Van Bilbao naar Rotterdam werd 6/1 1/2 en 6/- betaald, terwijl een groote boot 5/9 heeft geaccepteerd.

De uitgaande kolenvrachtenmarkt van Engeland was, wat de Middellandsche Zee bestemmingen betreft, iets beter. Van Zuid-Wales werd o.m. betaald: Stettin 5/6, Bordeaux 4/6, Algiers 8/-, Malta 9/-, Santos 10/9, Quebec 8/- en van de Oostkust: Helsingfors 5/6, West-Italy 8/9, Galatz 12/6, Montreal 6/-.

RIJNVAART.

Week van 5 t/m. 11 Augustus 1928.

De aanvoeren van zeezijde bleven onverminderd levendig. De beschikbare scheepsruimte bleef bij tamelijk veel vraag, tot de tweede helft der week schaarsch, daarna nam de scheepsruimte iets toe. Voor erts naar de Ruhrhavens betaalde men maximum f 0,90 met 1/4 en f 1 met 1/2 lostijd, en naar Rheinhausen f 0,95/1,05. Naar den Bovenrijn 2 3/4 à 3 cent daghuur per ton, met aflevering Ruhrhavens. Het sleeploon werd genoteerd volgens het 35 cents tarief. De waterstand bleef langzaam vallend. Naar den Bovenrijn werd op M. 1,90 à M. 2,— afgeladen en naar de Ruhrhavens M. 2,30 à 2,40. Naar Rheinhausen pl.m. M. 2,20.

In de Ruhrhavens bleven de verschepingen van kolen tamelijk levendig. Bij veel vraag bleef de scheepsruimte schaarsch, zoodat in de tweede helft der week de vracht voor exportkolen M. 0,20 steeg. Deze bedroeg M. 1,10 met vrij sleepen. Door het vallende water wordt er rekening mede gehouden, dat de vrachten nog verder zullen stijgen.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam - Rotterdam - 's-Gravenhage - Almelo - Dordrecht - Enschede - Hengelo -
Oldenzaal - Utrecht - Zaandam - Zwolle

Maandstaat op 31 Juli 1928

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandeelen B, waarvoor waarborg gedeponoord	f	777.600,—
Deelneming in de firma B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen	„	7.020.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 9.420.405,21		
waarvoor in geld gestort	„	7.095.705,01
waarvoor effecten gedeponoord	f	2.324.700,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponoord bij bevriende instellingen	„	3.000.000,—
ten eigen gebruike	„	32.794.300,—
		„ 38.119.000,—
Kassa, Wissels en Coupons	„	39.259.804,36
Nederl. Schatkistbiljetten en promessen	„	993.911,87
Saldo's bij Bankiers	„	27.205.477,48
Daggeldleeningen	„	1.300.000,—
Eigen Effecten en Syndicaten	„	11.717.880,14
Saldo te leveren en te ontvangen fondsen	„	333.272,02
Prolongatiën gegeven	„	10.658.835,—
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek.-Crt. f 117.015.847,01		
Af: loopende Promessen	„	4.170.000,—
		„ 112.845.847,01
Voorschotten op Consignatiën	„	1.491.219,06
Gebouwen	„	5.845.391,24
		„ 5.845.391,24
		Totaal f 264.663.943,19

CREDIT

Kapitaal	f	36.000.000,—
Reservefonds	„	14.500.000,—
Aandeelhouders voor gedeponoerde Effecten als waarborg voor 90 pCt. storting op aandeelen B	f	777.600,—
in Leen-Depot	„	37.341.400,—
		„ 38.119.000,—
Zieken- en Pensioenfondsen	„	3.415.092,20
Deposito's	„	62.408.533,13
Prolongatie-Deposito's	„	4.374.000,—
Saldi Rekeningen-Courant	f	79.099.205,74
" " " voor gelden in het Buitenland ..	„	3.629.313,69
		„ 82.728.519,43
De Nederlandsche Bank	„	368.381,43
Daggeldleeningen	„	1.600.000,—
Te betalen Wissels	„	15.017.121,66
Geaccepteerd door derden	„	3.449.922,68
Diverse Rekeningen	„	2.683.372,66
		„ 2.683.372,66
		Totaal f 264.663.943,19

Nederlandsche Handel-Maatschappij

Amsterdam

Gestort Kapitaal f 80.000.000,— Statutaire Reserve f 40.000.000,—

AGENTSCHAPPEN TE ROTTERDAM EN 'S-GRAVENHAGE

Rente voor Deposito's:

Direct opvorderbaar	2 % per jaar	6 maanden opzegging	4 % per jaar
1 maand opzegging	3 % " " "	12 " " "	4½ % " " "
3 maanden opzegging	3½ % " " "	Voor andere en VASTE termijnen, zoomede voor groote bedragen rentevergoeding nader overeen te komen.	

SAFE-DEPOSIT

1

HOE BELEG IK MIJN GELD

?

DOOR J. GROOTEN

Directeur der Levensv. Mij. N.O.G.
Leeraar M.O. Boekh. en Wiskunde

PRIJS f 2.50

Het boekje munt uit door duidelijkheid, terwijl de vraagstukken waarvoor de belegger zich geplaatst ziet, op heldere wijze worden uiteengezet... Het boekje zal voor velen, die vermogens hebben te beheeren, in verschillende opzichten als voorlichter kunnen strekken.

Nieuwe Rotterd. Courant

... en geeft daarbij blijk van feitenkennis, gezond verstand en vooral van solide beginselen... het is aangename lectuur en er zijn heel wat wijze lessen in verwerkt.

Financ. Weekblad v. d. Fondsenhandel.

Het behoeft geen betoog dat een zoo ervaren man, als deze directeur, elk onderdeel in bijzonderheden heeft samengesteld, waaruit hij die aan belegging wenscht te doen, groot voordeel kan trekken... Het is een nuttig boek.

Dagelijksche Beurscourant.

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij
Nijgh & Van Ditmar's Uitg.-Mij., Rotterdam

WERKSPoor AMSTERDAM

ROLLEND SPOORWEGMATERIEEL

SCHEEPSSTOOMWERKTUIGEN

SCHEEPSDIESELMOTOREN

IJS- EN KOELMACHINES

SUIKERMACHINERIEËN

IJZERCONSTRUCTIES

SCHEEPSTURBINES

POLDERGEMALEN

LOCOMOTIEVEN

STOOMKETELS

NIJGH & VAN DITMAR'S UITGEVERS-MIJ

ROTTERDAM

Wijnhaven 111-113

Tel. 7841-42-43-61

Belast zich met het
verzorgen van uit-
gaven en tijdschrif-
ten op elk gebied